

de journalist

**Journalisten en de AVG:
hoe zit het nu?**

**Annelies Beck
over klare taal**

**Frank Deboosere:
de weerman als
nieuwsjager**

POL DELTOUR
NATIONAAL
SECRETARIS VVJ

Botsende waarden

Journalistiek wordt er tegenwoordig niet makkelijker op. Nog maar net zadelden Europa en de Belgische wetgever ook journalisten op met een reeks vervelende verplichtingen in het kader van de Europese AVG, of daar komt onze overheid alweer aanzetten met een zware en bovendien te betalen accreditatieprocedure voor journalisten die Europa volgen.

Het zou fout zijn deze beleidskeuzes zomaar af te doen als gratuite aanvallen op de pers. In beide gevallen heeft de overheid wel degelijk redenen voor haar beslissingen. In het eerste geval – de AVG – gaat het om de vrijwaring van privacyrechten tegen almaar machtiger actoren in de informatiemaatschappij. In het tweede geval – doorgedreven (en daarom te betalen) veiligheidsscreenings – is veiligheid het mantra. Privacy en veiligheid, wie kan daar nu tegen zijn? En dus is het niet meer dan normaal dat ook de persvrijheid en de journalistiek daaraan worden getoetst. Als fundamentele waarden botsen, is het voor de overheid zaak om evenwichtige regelingen uit te dokteren.

PRIVACY EN VEILIGHEID, WIE KAN DAAR NU TEGEN ZIJN?

Een beroepsorganisatie als de VVJ/AVBB komt het dan toe om de professionele rechten en belangen van de journalistiek te verdedigen. Toch valt op hoe moeilijk het vaak is om politici en andere beleidsverantwoordelijken van onze invalshoeken te overtuigen. Voor een stuk heeft dat te maken met integere beleidsmensen, die ervan overtuigd zijn dat ook journalisten moeten inleveren als een hoger doel als privacy of veiligheid daarmee is gediend. Maar deels gaat het ook om onwetendheid over het belang van persvrijheid of het dagelijkse functioneren van journalistiek. En voor nog een deel heeft het te maken met, jawel, echte vijandschap jegens de pers. Beleidsmensen die, Trump achterna, ronduit aversief staan tegenover al die onafhankelijke en kritische journalisten, en hen met venijnige wetgeving een loer willen draaien.

Vandaar de toenemende noodzaak van een sterke perssector, die zich tijdig schrap zet. Bij de totstandkoming van de Belgische AVG-wet heeft een sterk blok van journalistenbond, Raad voor de Journalistiek, hoofdredacteuren, uitgevers, omroepen en andere mediabedrijven enkele keren zijn tanden laten zien – overigens mét resultaat, want journalisten beschikken uiteindelijk toch over een belangrijke reeks vrijstellingen op de AVG. Hoe dan ook valt te verwachten dat zo'n frontvorming in de toekomst nog nodig zal zijn.

WERKTEN MEE

Coördinatie: Pol Deltour - Piet De Loof, pol.deltour@journalist.be, piet@revista-media.be || **Eindredactie:** Piet De Loof || **Vormgeving:** Revista (www.revista-media.be) **Medewerkers:** Pol Deltour - Pieter Knapen - Charlotte Michils - Monica Moritz - Sandra Noben - Freddy Sartor - Marleen Sluydts **Foto cover:** PN || **Redactiesecretariaat:** Huis van de Journalist, Zennestraat 21, 1000 Brussel, Tel. 02/777 08 40, Fax 02/777 08 49, info@journalist.be **Abonnementen:** Marleen Sluydts, info@journalist.be || **Reclameregie:** Beny Bechler, beny.bechler@journalist.be || **Druk en verzending:** L. Capitan

INHOUD

6

ACTUEEL

Belga-redactie zet zich schrap voor ontslagen en werkdruk

11

ACTUEEL

Wet bedrijfsgeheimen laat journalistiek ongemoeid

14

FOTOROL

Fotoredactrice Lynn Laureys kiest voor Aurélie Geurts

15

THEMA

Journalisten en de AVG

24

Uitspraken Raad voor de Journalistiek

30

ONDER EMBARGO

4

SPREEKTijd

Frank Deboosere

'SOMS VRAAGT DE NIEUWS-DIENST OF IK GEEN NIEUWS HEB'

12

INTERVIEW

Annelies Beck: 'Voor mij zijn er geen taboes'

28

DE WISSEL

Anke Fransen van de VRT naar Brussels Airport

© Koen Bauters, VRT, PN

Regering herbekijkt betalende accreditatie voor Europajournalisten

De Belgische regering herbekijkt de invoering van een doorgedreven veiligheidsscreening voor journalisten die de Europese toppen verslaan en die zesmaandelijks 50 euro zou kosten. De AVBB (VVJ/AJP) en API (de vereniging van buitenlandse journalisten in het land) hadden daarom gevraagd.

In het kader van haar algemene antiterrorismebeleid besliste de regering om in kwetsbare maatschappelijke sectoren meer veiligheidsonderzoeken uit te voeren. De Europawijk rond het Schumanplein is zo'n sector. Tegelijk kan de overheid sinds 1 juni een vergoeding van 50 euro vragen voor zo'n screening, die dan zes maanden geldig blijft. De nieuwe

regeling wordt sinds juli ook effectief toegepast voor Belgische journalisten en in België verblijvende buitenlandse journalisten die de Europese Raad willen verslaan. Voor journalisten in loondienst wordt de factuur naar de werkgever gestuurd, freelancejournalisten moeten de 50 euro zelf opheffen.

VERZET

De AVBB en zusterorganisatie API tekenden meteen verzet aan. Vooreerst omdat er niet het minste overleg over de nieuwe regeling met hen is geweest. Ten gronde voeren de journalistenverenigingen principiële bezwaren aan. Wie waarborgt bijvoorbeeld dat de nieuwe screenings niet indruisen tegen het journalistieke recht op bronnen-

geheim? Ook de financiële bijdrage die voor een accreditatie wordt gevraagd, strookt niet met het recht op vrije nieuwsgaring. De AVBB vreest verder voor een precedent, dat zich in de toekomst zou kunnen uitbreiden tot alle Belgische journalisten, ook zij die de Wetstraat of een of andere dorpsstraat verslaan. Namens de Belgische regering liet minister van Buitenlandse Zaken Didier Reynders (MR) aan de AVBB weten dat de journalistieke bezorgdheden worden bekeken. 'De implementatie van de nieuwe maatregelen zal worden geëvalueerd en, indien nodig, bijgestuurd. De bekommernissen uitgedrukt door de perssector worden in dat kader voorgelegd aan het College van de Nationale Veiligheidsverheid.' (PD)

#METOO OOK IN MEDIASECTOR, LEERT ENQUETE BIJ 862 DEELNEMERS

Grensoverschrijdend gedrag treft bijna helft van de vrouwen

Een brede bevraging in de Vlaamse cultuur- en mediasector leert dat ook deze niet vrij is van seksueel grensoverschrijdend gedrag. Met steun van de VVJ deden ook enkele honderden journalisten mee aan het onderzoek.

CHARLOTTE MICHILS

Het onderzoek werd uitgevoerd in opdracht van het Vlaamse departement Cultuur, Jeugd en Media door de vakgroep Sociologie van de UGent. Zij bekeken hoe vaak grensoverschrijdend gedrag voorkomt in de sectoren media en cultuur, welke risicogroepen er zijn, hoe er wordt omgegaan met dit gedrag en of de bestaande procedures voldoende.

Van de 2023 respondenten werken er 862 in de mediasector. Binnen die laatste groep geeft 34% aan 'journalist' te zijn en 18% 'redacteur'. Grensoverschrijdend gedrag kent verschillende gradaties, gaande van verbaal wangedrag en kleineren tot ongepaste toenaderingen en zelfs dwang.

De cijfers voor de mediasector zijn niet mals. Bijna een derde van de mannen en vrouwen werkzaam bij de radio geeft aan met één van de vier vormen van grensoverschrijdend gedrag te zijn geconfronteerd het voorbije jaar.

LOSSE CULTUUR

In de groep met enkel vrouwen gaat het zelfs om 43%. Televisie tikt af met soortgelijke cijfers: 30% (mannen en vrouwen) en 46% (enkel vrouwen). In de gedrukte perssector gaat het om respectievelijk 26,5% (mannen en vrouwen) en 44% (enkel vrouwen). De VVJ vroeg de onderzoekers om de resultaten in de mate van het mogelijke toe te spitsen op journalisten. Het

onderzoek peilt ook naar verklaringen. Als kenmerken eigen aan de media- en cultuursector worden genoemd: een sterke competitieve sfeer, de open en losse cultuur, het belang van informele contacten, machtsrelaties gebaseerd op persoonlijke status, contact met derde partijen zoals klanten en leveranciers, en jobonzekerheid in de vorm van tijdelijke contracten of werken op freelancebasis.

Intussen schoot Vlaams minister van Cultuur, Jeugd en Media Sven Gatz (Open Vld) al in actie. Een werkgroep kijkt momenteel de noodzaak en de vorm van nieuwe strategieën tegen seksueel grensoverschrijdend gedrag, en dit op het vlak van sensibilisering, melding, herstel en sanctionering.

Zie voor het onderzoeksrapport: www.journalist.be.

Contactpersoon VVJ: Charlotte Michils, charlotte.michils@journalist.be

Belga-redactie zet zich schrap voor ontslagen en werkdruk

Op de redactie van Belga heerst onrust. De directie van het persagentschap legt er momenteel de laatste hand aan een nieuwe redactionele strategie voor de komende drie jaar. Het personeel vreest voor banenverlies.

De vakbonden dienden midden augustus een eisenbundel in en willen dat de directie met de syndicale delegatie formele onderhandelingen start. 'De redactionele strategie werd inhoudelijk goedgekeurd door de aandeelhouders, maar een overeenkomst over het budgettaire luik bleef uit', zegt LBC-afgevaardigde Stefanie Van Ryssen. 'We zijn bang dat de directie van de gelegenheid gebruik zal maken om medewerkers te ontslaan.'

Het personeel vreest voor een *Metro*-scenario, waarbij vaste medewerkers systematisch worden vervangen door freelance medewerkers. De directie steekt trouwens niet onder stoelen of banken dat ze deze trend de komende jaren wil doortrekken. Nu al draait de dienst multimedia volledig met freelancers en onlangs nog werd het vertrek van een vast personeelslid op de dienst Agenda opgevangen met correspondenten. De stagnerende inkomsten en de bevrozing van het redactiebudget voor de komende jaren vergroten de ongerustheid op de redactie nog. Het sociaal overleg in de Arduinkaai verloopt al lang moeizaam. Vakbonden en directie redetwisten intussen anderhalf jaar zonder veel resultaat over de hoge werkdruk. Nochtans bleek uit onderzoek van de externe

preventiedienst dat 80% van het personeel het werktempo als problematisch ervaart en ruim 20% dreigt ziek te vallen. Niet verwonderlijk, zeggen de personeelsafgevaardigden, de voorbije tien jaar kende het aantal fe's in het bedrijf ondanks de fusie met Gopress een daling, terwijl de nieuwsproductie explosief toenam. Het aantal geproduceerde nieuwsberichten steeg in die periode met ruim 25%. Bovendien breidde het agentschap de permanentie op de redactie uit van 17 naar 24 uur per dag, en dat 7 dagen op 7.

Mieke Van Der Helst van BBTK: 'De redactie compenseerde de stijgende werkdruk door zich nog harder in te zetten en nog flexibeler op te stellen. Bij Belga wordt niet op een uurtje meer gekeken en het personeel werkt doorgaans tijdens de middagpauze door om de nieuwsproductie niet in gevaar te brengen. Nog minder volk maakt een nu al onhoudbare situatie helemaal onmogelijk.'

BEROEPSTROTS

'Sedert het aantreden van de nieuwe CEO heeft het personeel nooit goed geweten waar Patrick Lacroix met de redactie naartoe wil', aldus Stefanie Van Ryssen. 'En of hij überhaupt nog toekomst ziet in de redactionele activiteiten van het agentschap.

Hoewel de directie al meermaals erkende dat de bezetting zeer krap is, schijnt ze tegelijk nog mogelijkheden te zien om te besparen. Niet op het aanbod, want de klanten willen naar verluidt gelukkig steeds meer, maar wel op personeel. Onaanvaardbaar, zeker omdat het bedrijf momenteel niet in slechte papieren zit.'

Van Der Helst bevestigt: 'De beroepstrots op de redactie is groot, de betrokkenheid bij het bedrijf immens maar de laatste tijd is de indruk ontstaan dat de directie de inspanningen van het personeel niet naar waarde schat.'

In hun eisenbundel eisen de bonden onder meer werkzekerheid voor de werknemers in loondienst en een billijke jaarlijkse verhoging van het redactiebudget. Ook wil de redactie dat er afspraken worden gemaakt over de inschakeling van freelancers. Journalistenvereniging VVJ werd door de syndicale delegatie mee aan tafel uitgenodigd. Loopt het gevraagde overleg andermaal op niets uit, dan sluiten de personeelsafgevaardigden acties niet uit. 'Het personeel van Belga werkt doorgaans in alle luwte, maar het geduld is op', besluit ACLVB'er Mark Guldemont. 'Niet alleen de tewerkstelling, maar ook de kwaliteit van de nieuwsproductie is in gevaar.'

Ook spanning bij Kanaal Z

Ook bij **Kanaal Z** was de spanning begin juli te snijden nadat Roularta de redactie allerlei forse besparingen had opgelegd. Dat beperkte de journalistieke mogelijkheden aanzienlijk en wreekte zich in de vorm van talloze uren overwerk en zelfs ziekte bij het personeel. Onder druk van de redactie, ondersteund door VVJ en vakbond, kwam **Roularta** alsnog aan de meest prangende noden tegemoet. Die maatregelen werden intussen

tot eind september verlengd. Het blijft afwachten wat Roularta vervolgens met Kanaal Z van plan is. Kanaal Z verliest overigens schermgezicht **Véronique Goossens**. Ze vervult vanaf midden september een nieuwe job buiten de journalistiek. Véronique begon haar journalistieke loopbaan in 1995 bij regiozender RTV, werkte ook voor Radio 1 en SBS, en ging in 2006 aan de slag bij Kanaal Z. (PD)

A man with short, curly brown hair is walking towards the camera in a modern office hallway. He is wearing a bright blue suit jacket and matching trousers over a blue patterned button-down shirt. He is holding a closed black umbrella in his left hand. The hallway has a polished floor and recessed ceiling lights, creating a warm, professional atmosphere.

**‘Vroeger was een
weerman een vrolijke
Frans die grote
patatten toonde.
Nu maken we nieuws’**

FRANK DEBOOSERE (60): VAN STERRENKIJKENDE STUDENT TOT EENMANSPERSAGENTSCHAP

Na 31 jaar en zo'n 100.000 weerpraatjes heeft Frank Deboosere (pas 60 geworden) niet alleen het klimaat zien veranderen. Hij merkte hoe het weerbericht een nieuwsitem op zich werd, en de weerman een eenmansnieuwsagentschap. 'Op nieuwsarme dagen vraagt de nieuwsdienst of ik geen nieuws heb, of er geen record is verbroken.'

MONICA MORITZ

'Toen ik in 1987 begon, zei Armand Pien: *Voilà, je houdt je aan wat er daar op het papierje staat, en verder niks. Begin zeker niet uit te weiden over het hoe en waarom.* In de loop van de jaren kreeg ik steeds meer mogelijkheden om toch mijn ei te leggen. Zo heb ik vrij snel de problematiek van koolstofdioxide aangekaart. Smog, fijn stof, al die zaken zijn via het weerbericht in het nieuws geslopen. Vandaag pikken de media dat meteen op, maar indertijd, toen die problemen nog groter waren dan nu, besteedde het nieuws daar absoluut geen aandacht aan.'

Er was sowieso ook veel minder aandacht voor het weer.

'Vóór 1987 had je twee weerpraatjes per week op televisie en op vrijdag zat Armand op de radio bij Lutgart Simoens. Dat was het. Ik heb het eens geteld: nu heb ik minstens twaalf interventies per dag op radio en tv, en soms meer. In het totaal zijn er dat al ruim 100.000, *and counting!* Er is veel meer aandacht voor nieuws over het weer en de consequenties ervan dan vroeger, hoewel dat vroeger even belangrijk was.'

Werd er toen ook zo uitvoerig bericht over een hittegolf?

'In 2003 en 2006 was er ook een aantal fraaie hittegolven, maar toen werd ik niet opgeroepen om daar extra informatie over te geven. Deze zomer kreeg ik dagelijks telefoons van *Het Journaal* en krantenredacties. 20 jaar geleden was er amper een haan die daar naar kraaide. Soms zat ik met mooie verhalen, maar geraakte ik ze aan de straatstenen niet kwijt. Nu moet ik af en toe de boot

afhouden. Het verschil met 20 jaar, en zeker met 30 jaar geleden is *enooooorm.*'

Heb je de indruk dat je met je weerberichten vandaag deel uitmaakt van de nieuwsredactie?

'Nja, ze weten ons wel goed te vinden, maar we blijven toch aparte vogels (*lacht*). Ik steek daar in ieder geval veel research in en volg klimatologische ontwikkelingen op de voet. De nieuwsdienst weet dat ook, zeker op nieuwsarme dagen vragen ze voortdurend of ik geen nieuws heb, of er geen record verbroken is. En ook al is er geen echt nieuws, er is altijd interessante

VÓÓR 1987 HAD JE TWEE WEERPRAATJES PER WEEK OP TV. NU HEB IK MINSTENS 12 INTERVENTIES PER DAG OP RADIO EN TV

informatie die voor het nieuws in aanmerking komt. Ik bied dat dan ook aan en lig voortdurend op vinkenslag. Als er grote overstromingen of branden zijn, ga ik meteen kijken hoe het zit met de windrichting en zo, want als ze me daarover bellen, wil ik meteen de juiste informatie meegeven. Vroeger

werden wij meer als vrolijke Fransen opgevoerd, met grote patatten en weet ik veel. Opeens heeft men ontdekt dat het weer nieuwswaarde heeft. Nu is *the sky* letterlijk *the limit.*'

Hoe ben je eigenlijk weerman geworden?

'Heel toevallig via mijn vrouw (*Hilde Simons, red.*), nog altijd dezelfde van toen *by the way*. Ze werd opgemerkt door Karel Hemmerechts, die vond dat ze goed kon presenteren. Hij was toen op zoek naar opvolgers van Armand Pien en mijn vrouw vertelde hem dat ik dat óók kon. Er volgde een examen en in 1987 zijn we met vier begonnen. Ik heb van bij het begin de extra mogelijkheid aangegrepen om 's ochtends om 6 uur en 7 uur ook de weerberichten te doen op Radio 1. Daarvoor moest ik om 5 uur op het KMI het bericht gaan voorbereiden. Voor mij was dat een investering in de toekomst.'

Je bent dus geen meteoroloog.

'Nee. Ik heb wel twee jaar les gekregen van Armand Pien. Weerberichten voorbereiden is groepswerk, ik ben een radertje in een groot geheel, maar ik maak wel zelf mijn weerkaarten en ken de materie door en door. Ik vertaal het wetenschappelijk weerbericht en de computermodellen van het KMI naar een weerbericht dat de kijker begrijpt, dat is mijn basistaak. Als de voorspellingen niet kloppen ben ik wel de boodschapper op wie geschoten wordt. In de loop van de jaren leer je natuurlijk heel wat over meteorologie, maar een weerman moet niet alleen kennis van zaken hebben, hij moet het weer vooral verstaanbaar en

duidelijk presenteren. Er zijn fantastisch goeie meteorologen, maar die missen vaak de taalvaardigheid om hun kennis eenvoudig over te brengen.’

Was dat je ambitie, weerman worden?

‘Nee, ik wilde astronoom worden. Op school liep voor mij alles van een leien dakje, maar toen ik aan de unief Natuurkunde ging studeren, moest ik serieus blokken. Dat was ik niet gewoon. In de eerste licentie heb ik er de brui aan gegeven. Er stonden drie sterrenkijkers op mijn kot en ik was alleen nog naar de sterren aan het kijken. Mijn prioriteiten lagen in de hemel, als het ware. Ik heb daarna ook mijn burgerdienst gedaan op de sterrenwacht in Grimbergen. Het bloed kruipt waar het niet gaan kan.’

Je hebt daarna regentaat Nederlands-Engels-Geschiedenis gevolgd, dat heeft helemaal niets met de sterren te maken.

‘Ik heb er jaren over gedaan om mijn draai te vinden en ik heb ook een zwak voor talen — in mijn weerberichten let ik trouwens goed op mijn taalgebruik. Mijn probleem was dat ik in alles goed was, maar nergens in uitblonk. Ik ben dus geen groot licht, maar dat heeft me aangespoord om er altijd voor te gaan en nooit bij de pakken te blijven zitten. Ik ben mijn hele leven blijven studeren. Dat regentaat was een fluitje van een cent en ik ben tijdens die studies al gaan werken in een drukkerij. Daarna heb ik nog regentaat Wetenschappen gedaan via de middenjury. Ik ben geen astronoom geworden, maar geleidelijk uit mijn dal gekropen en op de juiste plek terechtgekomen. Tegelijk laat het idee dat ik mezelf moet blijven bewijzen mij niet los.’

Jij was vroeger nogal sceptisch over global warming?

‘Ja, heel sceptisch, en niet alleen ik, ook de meeste mensen op het KMI en in de hele meteowereld. In de jaren 70 en 80 geloofden de meesten dat we op weg waren naar een nieuwe ijstijd. Vanaf de jaren 60 hadden we te maken met *global dimming*, omdat er toen meer fijn stof en roet in de lucht was dan nu. Daardoor was er minder zonlicht en daalden de temperaturen. In België en in

West-Europa is de kwaliteit van de lucht vandaag beter dan 30 of 50 jaar geleden. Er zijn daarom ook veel minder mistdagen dan vroeger. Mist en smog zijn een gevolg van luchtverontreiniging die je nu in ontwikkelingslanden ziet. Ik heb mijn mening herzien toen we met satellietgegevens zijn begonnen te werken. Ja, en dan moet je toegeven dat je je vergist hebt.’

DE GOORSTE SCHELDMAILS HOU IK BIJ. OOI KREEG IK ZELFS EEN DREIGBRIEF MET EEN KOGEL

Wat is de impact van weernieuws op de kijkers?

‘*Gob*, impact is een groot woord. Duidelijke informatie en duiding zijn belangrijk, maar je mag geen standpunt innemen. Vandaag word ik zowel door klimaatnegationisten aangevallen als door mensen die denken dat de wereld om zeep is, terwijl de waarheid ergens in het midden ligt. Klimaatontkenners, en er zijn er veel hoor, kruipen te pas en te onpas in hun pen omdat ze het weer met klimaat verwarren. Het beste voorbeeld is Trump, die na een koude winter zei dat er geen opwarming is.’

Dat belet je niet om vaak te twitteren.

‘Nee, en ik ben blij dat ik op sociale media zit. Dat helpt echt, je wordt gelezen en ook gewaardeerd. Met opinies moet je voorzichtig zijn, maar duiding over weer, dat appreciëren de mensen. Ik twitter ook veel — ik heb 173.000 volgers. Ik merk dat ik daarmee gewicht in de schaal kan leggen. En ik heb een eigen website. Daar staat ontzettend veel informatie op en ik werk die voortdurend bij. Op die manier krijg ik feedback over wat de mensen boeit. Zo weet ik waarover ik meer moet communiceren en wat goed in de markt ligt. Ik

doe dat werk gratis hè, ook die site betaal ik zelf, het is niet dat VRT daar een frank aan toesteeft.’

Krijg je veel reacties?

‘Veel smurrie, en dat is echt niet fijn. Mensen die de man en niet de bal spelen, dat doet ook soms pijn. Ik krijg ook scheldmails, en de goorste hou ik bij. Ze hebben me ooit een kogel opgestuurd met het bericht: *De volgende kogel is voor u*. Het parket vond die bedreiging onnozel en heeft ze geklasseerd. De gemoederen kunnen zeer hoog oplopen en heel veel mensen denken dat ze specialist zijn en het allemaal beter weten.’

Is het weer eigenlijk echt voorspelbaar?

‘In de jaren 70 kon je maar 3 dagen met zekerheid voorspellen, vandaag zijn er dat 5. We kunnen ons nu verder in de toekomst wagen met grotere kans op relatieve zekerheid, want het weer bestaat uit veel verschillende factoren. 100% zekerheid, dat zullen we nooit halen.’

Vergelijk je soms aantekeningen met collega's in het buitenland?

‘Niet zozeer met de televisiemensen, want die vertalen ook maar computermodellen naar weerberichten. Buitenlandse meteodiensten vol ik wel. Vooral met het KNMI (Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut) verloopt de communicatie heel vlot. Deze zomer was de heikele hamvraag: is de droogte het directe gevolg van de klimaatopwarming? Het KNMI is de felste voorstander van de opwarmingstheorie. Nederland heeft ook het meest te verliezen als de zeespiegel stijgt. Als zij zeggen: nee, dat heeft met de opwarming niets te maken, dan kan ik dat met gerust hart herhalen.’

Hoe ziet onze planetaire toekomst eruit, denk je?

‘We moeten dringend een bocht van 180 graden maken en samen het goeie voorbeeld geven. Ik fiets al jaren naar het werk en heb ondertussen 123.000 km afgelegd, drie keer de aarde rond. Dat kost me gemiddeld tweeënhalve uur per dag. Ik blijf wel geloven in wetenschap en technolo-

© Foto's PN

'Het idee dat ik mijzelf moet blijven bewijzen, laat mij niet los.'

gie. In het begin van de 20ste eeuw hadden ze in Parijs door de paarden-trams ongelooflijk veel mestoverlast. Ze hadden uitgerekend dat de mest zich tegen het jaar 2.000 meter hoog zou ophopen en Parijs erin zou verzuipen. Nu lachen wij daarmee. Vandaag kampen we wel met problemen van een andere orde, maar toch zullen we misschien ooit kunnen zeggen, *goh*, CO2 is geen punt meer. Overigens, de aarde zal niet meteen tenonder gaan. Of de mensheid zal overleven, dat is een

andere vraag. De bevolkingsgroei is bepalend en we weten niet of we in 2100 met 12 miljard of 25 miljard zullen zijn. Dat scheelt in CO2. Godsdiensten zouden daar bijvoorbeeld hun verantwoordelijkheid moeten opnemen en contraceptiva toelaten, dat zou een groot verschil maken. Overbevolking, en alle gevolgen daarvan, zijn de grootste oorzaak van de klimaatverandering. Vliegtuigreizen, jaarlijks bijna 40 miljoen vluchten, tasten het milieu aan. Ik ging als kind een maand naar

De Panne, nu moet iedereen naar Sri Lanka of naar de Zuidpool. Als ik dat soort informatie af en toe tussen mijn weerberichten kan gooien, aarzel ik ook niet.'

'Ochtendgrijs' staat sinds 2015 in de Van Dale, daar ben je vast trots op?

'Ik gebruikte die term al heel lang. Dat die zo inslaat, bewijst ook weer het belang van de taal die je spreekt. Ik heb er altijd op toegezien dat er voldoende variatie in mijn woordenschat zit en dat ik niet elke dag zeg: *de zon schijnt* of *het regent*. Ik zie nu dat ze zelfs in de officiële weerberichten, ook in Nederland, de terminologie gebruiken die ik gelanceerd heb. Dat is wel fijn natuurlijk. En nog leuker is dat universiteitsproffen mij nu advies vragen over het populariseren van wetenschappen, terwijl ik dat diploma Natuurwetenschappen niet eens heb gehaald. Ik ben zelfs peter van de Olympiades voor Natuurwetenschappen en geef voordrachten voor al die professoren die daar in de zaal zitten (*lacht hartelijk*). Dat is een zeer mooie overwinning, en dan denk ik: *yeah, right!*'

Is de klassieke weerman/vrouw nog een lang leven beschoren, denk je?

'Normaal ga ik over 5 jaar met pensioen, en ik hoop mijn job nog zo lang te kunnen doen. De manier waarop mensen naar televisie en nieuws kijken, verandert echter heel snel en als je het over de toekomst van de klassieke weermensen hebt, vrees ik dat ik waarschijnlijk een van de laatste der Mohikanen ben.'

Jullie scoren toch goed?

'Ik hoor dat de kijkcijfers heel goed zijn, waarschijnlijk ook omdat we vlak voor *Thuis* komen (*lacht*) en ik die soap mag aankondigen. Ik lig er niet wakker van. *Het Journaal* doet steeds meer een beroep op ons en als we extra minuten willen maken, is dat geen enkel probleem. Het is natuurlijk goedkope televisie: ik zoek die onderwerpen in mijn eentje uit. Ik krijg soms brieven die gericht zijn aan 'het secretariaat van het weerbericht', maar dat bestaat helemaal niet. Sabine Hagedoren en ik doen hier alles zelf — en dat is serieuus doorwerken!'

VVJ-website en journalistendatabank: voortaan zelfde inloggegevens

De website en de journalistendatabank van de VVJ zijn duchtig opgefrist, niet enkel inhoudelijk, maar ook qua toegankelijkheid. Leden kunnen vlotter inloggen op de gesloten gedeeltes en genieten ook van een betere privacybescherming.

MARLEEN SLUYDTS

Het is u misschien al opgevallen: de VVJ-website is een stuk dynamischer en gebruiksvriendelijker geworden. Daartoe is de structuur van de bovenbalken aangepast. Informatie over bijvoorbeeld persdocumenten of freelancers bereikt u nu met één muisklik. Ook de zoekmogelijkheden worden nog verfijnd. Daarnaast ligt de focus meer op medianieuws, met onder meer een twitter feed op de homepage.

Sinds juni hoeft u bovendien geen verschillende inloggegevens meer te gebruiken voor de website en de online journalistendatabank. Voor beide gebruikt u hetzelfde e-mailadres en paswoord. Inloggen op de website is enkel

mogelijk als lid van de VVJ en geeft u toegang tot het gesloten gedeelte. Daarin vindt u onder andere het *Vademecum voor freelancers*, de meest recente nummers van *De Journalist* en het onlangs nog volledig geüpdatete overzicht van kortingen voor beroepsjournalisten en/of leden van de VVJ.

Als u zich al op de online journalistendatabank heeft geregistreerd, kunt u gewoon dezelfde inloggegevens gebruiken voor de website. Anders moet u zich eerst registreren op <https://online.agjpb.be/Public/Portal/home.nl.html> (u kunt bovenaan de VVJ-website op 'registreren' klikken en dan op de link naar de online journalistendatabank). U kunt dan meteen eens een kijkje nemen op de nieuwe databank en desgewenst uw eigen profiel aanpassen. Zo kunt u aangeven welke gegevens al dan niet voor derden zichtbaar mogen zijn via het 'oogje' achter deze gegevens.

Om te registreren heeft u een registratiecode nodig. Deze werd reeds per mail naar alle leden gestuurd. Als u deze registratiecode niet terugvindt, kunt u ze altijd opnieuw opvragen bij het secretariaat van de VVJ (02 777 08 40 - info@journalist.be).

VACATURE

Administratieve medewerker (M/V)

JAM

- › de Journalisten Auteurs Maatschappij (JAM) is een beheersvennootschap voor auteursrechten
- › JAM int auteursrechtelijke vergoedingen en verdeelt deze onder haar leden, journalisten

PROFIEL

we zoeken een administratieve medewerker (M/V) met dat tikkeltje meer:

- › klantvriendelijk, ordelijk, vrolijk, teamwerker en bereid om zich ten dienste te stellen van alle collega's
- › je hebt goede communicatieve vaardigheden en staat graag mensen te woord
- › je deinst er niet voor terug om nieuwe taken uit te voeren of om nieuwe dingen aan te leren
- › je hebt zin voor initiatief
- › perfecte tweetaligheid (NL FR), zowel mondeling als schriftelijk, is een must
- › je kan werken met Excel en Word
- › kennis van Access is een pluspunt
- › een voor de jobomschrijving relevant diploma (minstens bachelor)

JOBINHOUDE

- › je staat in voor het telefonisch onthaal van onze leden en zorgt voor het algemeen secretariaat van JAM
- › je bereidt de documenten voor van de raden van bestuur en de algemene vergadering en werkt de administratie ervan af
- › je zorgt voor de inschrijving van nieuwe leden en volgt dit nauwgezet op
- › je valideert hun jaarlijkse aangiften en vangt hun vragen op
- › je verwerkt de binnenkomende en uitgaande post
- › je maakt de facturen op en je klasseert de inkomende facturen
- › je biedt ondersteuning aan de directie en het hele team

ONS AANBOD

- › we bieden een voltijds contract voor onbepaalde duur
- › marktconform loon aangevuld met extra legale voordelen

INTERESSE ?

stuur je motiveringsbrief en cv naar
Anne-Lize Vancraenem (directie@jam.be)
vóór 30/09/2018

Nieuwe wet bedrijfsgeheimen laat journalistiek ongemoeid

Om economische spionage harder te kunnen aanpakken, keurde het Belgische parlement vlak voor het zomerreces een wet goed tot bescherming van bedrijfsgeheimen. Gezien de uitzonderingen die werden opgenomen, zou dat voor journalisten en klokkenluiders nauwelijks of geen problemen mogen opleveren.

POL DELTOUR

De nieuwe wet is gebaseerd op een Europese richtlijn uit 2016, die dringend in de Belgische rechtsorde moest worden omgezet. Met de regeling wil de wetgever een efficiëntere aanpak mogelijk maken van het onrechtmatige verkrijgen, gebruik en doorgeven van bedrijfsgeheimen. In tijden van digitalisering en internationalisering neemt bedrijfsspionage immers hand over hand toe, is de verantwoording. Het begrip 'bedrijfsgeheim' wordt breed ingevuld. Beschermd wordt alle informatie met een handelswaarde die een bedrijf met redelijke inspanningen geheim wil houden. In dat licht is het nogal belangrijk te weten wat onder het 'onrechtmatige verkrijgen, gebruiken en doorgeven' van zo'n informatie wordt verstaan. Binnen de kortste keren riskeren de hele redactie van *De Tijd* en de eerste beste economiejournalist elders achter slot en grendel te vliegen.

UITZONDERINGEN

Zo'n vaart zou het niet mogen lopen. In de wet zijn immers ook enkele uitzonderingen op de nieuwe strafbepalingen opgenomen. Een daarvan betreft de uitoefening van de vrije meningsuiting en het recht op informatie, en in het bijzonder de persvrijheid en de vrijheid van journalistiek. Een andere uitzondering betreft het onthullen van wangedrag, fouten of illegale activiteiten in het algemeen belang, waarmee bona fide klokkenluiders uit de wind worden gezet. Ook werknemers die noodzakelijke bedrijfsinfor-

matie doorgeven aan hun vertegenwoordigers, zijn buiten schot gezet.

KLOKKENLUIDERS

De Kamercommissie voor het Bedrijfsleven organiseerde op 26 juni een hoorzitting over de nieuwe wet met onder meer de AVBB (VVJ-AJP). De AVBB-delegatie noemde zich bij die gelegenheid in het algemeen wel tevreden met de vrijstelling voor journalisten, maar drong toch aan op nog enkele

verfijningen. Vooral voor klokkenluiders kon de bescherming nog explicieter worden geregeld, werd gezegd.

De AVBB vroeg verder om bedrijven die alsnog journalisten of nieuwsmedia zouden lastig vallen in het kader van de nieuwe wet, zelf met een sanctie te bedenken. De parlementaire meerderheid ging, met het oog op de deadline voor het omzetten van de Europese richtlijn, niet op die suggesties in.

Letterlijk

Dit zijn de voor journalisten en klokkenluiders relevante nieuwe bepalingen in het Wetboek van Economisch Recht:

Art. XI.332/2. § 1. – De bepalingen betreffende bedrijfsgeheimen laten onverlet:

1° de uitoefening van de fundamentele rechten die zijn vervat in regels van inter- en supranationaal recht en in de Grondwet, in het bijzonder het recht op vrijheid van meningsuiting en van informatie, met inbegrip van de eerbiediging van de vrijheid en het pluralisme van de media; (...)

Art. XI.332/5. – Een verzoek om de toepassing van de maatregelen, procedures en rechtsmiddelen inzake het onrechtmatig verkrijgen, gebruiken of openbaar maken van een bedrijfsgeheim, wordt afgewezen wanneer het vermeende verkrijgen, gebruiken of openbaar maken van het bedrijfsgeheim in een van de volgende gevallen plaatsvond:

1° het uitoefenen van het recht op vrijheid van meningsuiting en van informatie zoals neergelegd in de regels van inter- en supranationaal recht en in de Grondwet, met inbegrip van de eerbiediging van de vrijheid en het pluralisme van de media;

2° het onthullen van wangedrag, fouten of illegale activiteiten, op voorwaarde dat de verweerder handelde met het oog op de bescherming van het algemeen openbaar belang; (...)

FOTOROL

Een beroepsfotograaf kiest een bijzondere foto van een collega, en geeft de rol door.

LYNN LAUREYS
kiest een foto van
AURÉLIE GEURTS

Zomer 2018 op de fotoredactie van *De Morgen*.

De droogte, de drukte, de Duivels. Meezweten met fotografen die trekken van de kust tot Kiewit. Maar helaas ook oorlog- en natuurgeweld, en migranten op weg naar beter. Dat, vervat in duizenden beelden die elke dag voorbij rollen.

Maar in die beeldenstorm valt je blik soms even stil. Zoals hier bij dit beeld van een blond meisje bij een bruine pony. Met haar blote knieën prik-kend in het hooi, haar hand zachtjes bij de mond van het dier. De zon schijnt en het moet schroeiend heet zijn onder de golfplaten van de stal.

Fotografe Aurélie Geurts volgde Lara tijdens haar vijfdaagse naar Pony Parc City, een vakantiepark waar je samen met je familie een huisje en een pony huurt. Lara is dertien en heeft autisme. Elegance, zo heette haar merrie deze zomer. De jaarlijkse ponypret brengt haar rust. En zo ook even in mijn oververhitte mailbox.

In het volgende nummer
kiest **AURÉLIE GEURTS** een
favoriete foto.

Twee films, twee huldes aan een moedige journalist

Twee belangwekkende films figureerden op het voorbije Filmfestival van Cannes als boeiende, waarheidsgetrouwe ervaringen van twee oorlogscorrespondenten in een benarde positie. Beide films werden mee mogelijk gemaakt met financiële en artistieke steun vanuit België en komen dit najaar in de bioscopen.

FREDDY SARTOR

De enige buitenlandse journalist in Angola

Another day of life van de Poolse animatiefilmer Damian Nenow en de Spaanse documentairemaker Raul de la Fuente bestaat voor slechts 25% uit reële beelden, zijnde foto's, archiefbeelden en recente interviews. De rest is animatie.

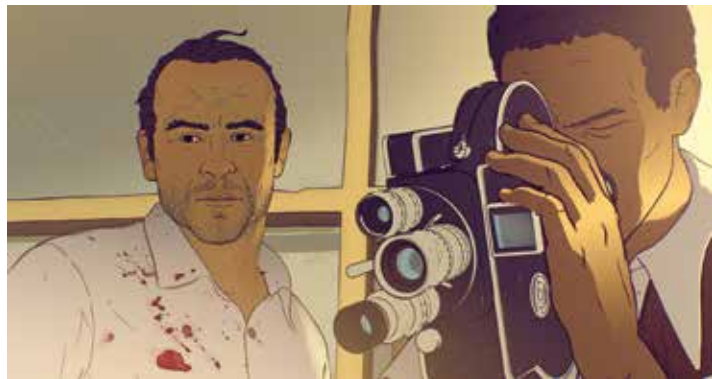
Samen evoceren ze op een ronduit schitterende manier de traumatische ervaringen van **RYSZARD KAPUSCINSKI** (1932-2007), de briljante reporter van het Poolse persagentschap PAP. Als enige buitenlandse journalist was hij ter plekke tijdens de drie maanden durende bloedige burgeroorlog in Angola in de zomer van 1975.

Kapuscinski schreef er een boek over: *Ebbenhout: Afrikaanse ontmoetingen*.

In deze burgeroorlog werd het rechtse Unita gesteund door de Amerikaanse CIA en door Zuid-

Afrika, terwijl het linkse MPLA wed bijgestaan door Cubaanse soldaten. Kapuscinski's road trip bracht hem te midden de chaos tot in het hart van de oorlog en gaf hem een gevoel van onmacht dat hij tot dan toe nog niet had ervaren. Bovendien werpt de film een cruciale vraag op waar elke oorlogsverslaggever moet mee worstelen: wat rapporteren en wat

niet? Zo wordt aan Kapuscinski bijvoorbeeld de (goede) raad gegeven én een kant te kiezen (tegen alle regels van de journalistiek in) én zeker niet te melden dat Cubaanse soldaten op komst zijn om met de MPLA mee te vechten, het zou na het Vietnamese debacle de Koude Oorlog wel heel dichtbij kunnen brengen.

De oorlogscorrespondente met het ooglapje

In het docudrama *Les filles du Soleil* van de Française Eva Husson volgt de Franse fotojournaliste Mathilde de gevechten in het kielzog van een bataljon Koerdische strijdsters ('les filles du soleil') die in het noorden van Iraaks Koerdistan het Sinjar-gebergte op Daesh wil heroveren. De journaliste is een verwijzing naar en een huldeblijk aan de Amerikaanse **MARIE COLVIN**, bekend als 'de oorlogscorrespondente met het ooglapje'. Colvin zou in 2012 tijdens een reportage omkomen in het Syrische Homs.

Mathilde bedrijft een heel andere manier van oorlogsverslaggeving, als bevoorrechte getuige. Haar artikel wordt op het einde van de film zelfs woordelijk voorgelezen. Zo stelt het

personage van Mathilde pertinente vragen over embedded journalistiek, onder meer met een statement als 'niemand is in de waarheid geïnteresseerd'.

Het bataljon vrouwen (allemaal tussen 17 en 35 jaar) staat onder leiding van Bahar, een van de 7.000

Jezidi-vrouwen die door Daesh zijn gevangengenomen, verkracht en verkocht. Het doet deugd Bahar naar het einde toe de gewonde Mathilde – vanop de brancard maakt de oorlogscorrespondente het bekende V-overwinningsteken — te horen bezweren: 'Vertel de waarheid!'

JOURNALISTEN EN DE AVG

EEN PRAKTISCHE HANDLEIDING BIJ DE VERWERKING VAN PERSOONSGEGEVENS

Sinds 25 mei 2018 is de Europese Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)¹ van toepassing, en op 19 juli keurde de Kamer van volksvertegenwoordigers de Belgische uitvoeringswet goed. Die laatste is voor journalisten van essentieel belang, omdat ze hun vrijstellingen regelt op de vele AVG-verplichtingen. Hier een praktisch vademecum met de verplichtingen die journalisten nog altijd hebben bij de verwerking van persoonsgegevens – en die waarvan ze zijn vrijgesteld.

POL DELTOUR

SITUERING

De AVG en zijn Belgische uitvoeringswet zijn vanzelfsprekend niet de eerste of de enige wettelijke bepalingen waarmee journalisten rekening moeten houden. Bovendien regelen beroepsethische normen, de Code van de Raad voor de Journalistiek (www.rvdj.be) voorop, het doen en laten van een journalist. Zo ‘respecteert de journalist het privéleven van personen en tast het niet verder aan dan noodzakelijk in het maatschappelijk belang van de informatie’. Ook relevant voor wat volgt is de plicht om informatie loyaal en eerlijk te verzamelen. Belangrijk zijn daarbij diverse Richtlijnen die de Raad voor de Journalistiek aan de Code heeft

toegevoegd, zoals een over de omgang met minderjarigen, een over het gebruik van informatie en beeldmateriaal op persoonlijke websites en sociale media, een over het hergebruik van archiefinformatie, en een over identificatie in een gerechtelijke context.

De Europese AVG en haar Belgische uitvoeringswet voegen aan dat alles enkele nieuwe voorschriften toe. Die betreffen ook journalisten die op een professionele manier persoonsgegevens verwerken. Het gaat om alle gegevens die identificatie toelaten, dus ook beeldmateriaal. Gegevens van rechtspersonen (zoals bedrijven of vzw's) worden niet bedoeld, en ook gegevens van overleden personen

'VERWERKING' OMVAT HET VERZAMELEN, OPSLAAN, BIJWERKEN EN VERSPREIDEN VAN PERSOONSGEGEVENS

vallen buiten het toepassingsgebied. Het begrip ‘verwerking’ slaat zowel op een handmatige verwerking (de klassieke fichebak, documentatiemap en archiefkast) als een geautomatiseerde verwerking. De AVG vult het begrip zeer ruim in: ‘verwerking’ omvat onder meer het verzamelen, opslaan, bijwerken en verspreiden van persoonsgegevens.

Toch zijn er voor journalistieke gegevensverwerkingen belangrijke vrijstellingen op de AVG-verplichtingen.² De eerste vraag is dan hoe de wetgever ‘journalistiek’ definieert. Volgens de Belgische wet moet het gaan om ‘de voorbereiding, het verzamelen, opstellen, voortbrengen, verspreiden of archiveren ten behoeve van het informeren van het publiek, met behulp van elke media en waarbij de verwerkingsverantwoordelijke zich de naleving van journalistieke deontologische regels tot taak stelt.’^{3,4} De toelichting bij de wet verwijst in dit verband uitdrukkelijk naar de Code van de Raad voor de Journalistiek.

MOGELIJKE SITUATIES

Mediabedrijven, maar ook talloze freelancejournalisten, voeren grosso modo twee soorten activiteiten uit: commerciële en journalistieke. Onder de eerste soort valt de verwerking van gegevens van consumenten (abonnees, lezers, surfers...) en leveranciers. Als werk- en opdrachtgever houden ondernemingen bovendien persoonsgegevens bij van werknemers, stagiairs en medewerkers. Al deze gegevensverwerkingen vallen niet onder de journalistieke vrijstellingen op de AVG. Enkel zuiver journalistieke activiteiten doen dat.

Journalistieke gegevensverwerking gebeurt op twee niveaus: op de redactie en door elke individuele journalist. Doorgaans beschikt die laatste over eigen gegevensbestanden, los van het gemeenschappelijke databestand van de redactie waarvoor hij/zij werkt. Naast de redactie als geheel, moet ook een individuele professionele journalist rekening houden met de verplichtingen die voortvloeien uit de AVG. Om het

even daarbij is of het om een werknemer dan wel een zelfstandige medewerker gaat. Weliswaar wegen de plichten voor een individuele journalist minder zwaar dan die voor een redactie.

Niet vergeten tot slot dat journalisten zelf ook worden opgenomen in talloze databanken. In al die gevallen kun je zoals elke persoon aanspraak maken op bescherming van je persoonsgegevens, in de vorm van de rechten die de AVG opsomt: een recht op informatie, een recht op inzage en kopie, een recht op rechtzetting, een recht op wissing en dies meer.

VERANTWOORDELIJKE ACTOREN

Voor elke verwerking van persoonsgegevens die onder de AVG valt (en journalistiek hoort daar in principe dus bij), moeten een of meer verwerkingsverantwoordelijken en de verwerkers worden aangeduid. De verwerkingsverantwoordelijke voor een redactioneel databestand zal in principe het mediabedrijf zijn. Voor individuele journalistieke databanken gaat het per definitie om de betrokken journalist zelf. De verwerkingsverantwoordelijke bepaalt het doel van en de middelen voor de gegevensverwerking. Hij/zij zorgt ervoor dat de verwerkingen conform de AVG verlopen, en werkt in dat kader onder meer een gegevensbeschermingsbeleid uit (zie verder). Voor redactionele databanken kunnen eventueel twee of meer verwerkingsverantwoordelijken worden aangeduid. Als bijvoorbeeld een van hen fungeert als contactpersoon voor de buitenwereld, moet dat wel gepast worden gepubliceerd. Ook de verwerkers moeten worden opgelijst. Het kan gaan om eigen personeel, maar even goed om een externe ICT-dienstverlener of boekhouder. Voor een individuele journalistieke gegevensbank zal de verwerker veelal ook de verwerkingsverantwoordelijke zijn.

De verwerkingsverantwoordelijke moet met zijn verwerkers afspraken maken over het opzet, de inhoud en

bijzondere voorwaarden van de verwerkingsactiviteiten. Dat kan gebeuren in een specifieke verwerkersovereenkomst, de arbeidsovereenkomst (of een bijlage daarbij), een cao of het arbeidsreglement. De AVG verplicht sommige ondernemingen om ook nog een functionaris voor gegevensbescherming⁵ aan te stellen. Alvast de grotere Belgische mediahuizen hebben zo’n dpo in dienst. Individuele journalistieke databanken daarentegen zijn logischerwijze vrijgesteld van deze verplichting.

ALGEMENE PRINCIPES

De grote principes uit de AVG gelden ook voor journalisten en redacties. Zo moeten ook journalistieke gegevensverwerkingen ‘rechtmatig, behoorlijk en transparant’ zijn. Verzamelde gegevens moeten ‘juist’ zijn, ‘beperkt tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden’ en ‘bewaard in een vorm die het mogelijk maakt betrokkenen niet langer te identificeren dan nodig voor de doeleinden’. Tot slot moet een ‘passende beveiliging’ worden gewaarborgd.

In het algemeen hamert de AVG zwaar op de noodzaak van toestemming, vooraleer iemands persoonsgegevens kunnen worden verwerkt. Essentieel is nu dat journalistiek op zich als een voldoende ‘gerechtvaardigd belang’ wordt gezien voor gegevensverwerking, zonder dat iemands toestemming nodig is. Toch weze hier nog eens herinnerd aan diverse Richtlijnen van de Raad voor de Journalistiek, die in sommige gevallen toch toestemming vereisen voor informatiegaring of publicatie. De AVG vereist verder dat verwerkers van persoonsgegevens ‘transparant’ en ‘begrijpelijk’ communiceren. Voor journalisten is dit vooral van belang voor de gevallen waarin ze aan betrokkenen zullen moeten meedelen waarom die bepaalde rechten niet hebben tegenover hen (zie verder).

SAFETY FIRST

De verwerkingsverantwoordelijke moet ‘passende technische en

organisatorische maatregelen' treffen om de gegevensverwerking in overeenstemming met de AVG te brengen. Concreet gaat het bijvoorbeeld om de fysieke beveiliging van de redactieruimten, een paswoordenbeleid, het installeren van antivirus- en antispyprogramma's, een noodprogramma ingeval van datalekken. Bij een 'inbreuk in verband met persoonsgegevens' – lees: een informatiek – dat een 'waarschijnlijk risico' inhoudt voor personen, meldt de verwerkingsverantwoordelijke dit binnen een 'redelijke' termijn en (indien mogelijk) uiterlijk 72 uur

JOURNALISTEN WORDEN SOMS VRIJGESTELD VAN VERPLICHTINGEN 'WANNEER DIT EEN VOORGENOMEN PUBLICATIE IN HET GEDRANG BRENGT'

na de vaststelling aan de Gegevensbeschermingsautoriteit (GBA). Belangrijk voor redactieverantwoordelijken en journalisten: zij moeten dit níet doen wanneer deze melding 'een voorgenomen publicatie in het gedrang kan brengen of een controlemaatregel zou uitmaken voorafgaand aan de publicatie van een artikel'. Bij een informatiek dat een 'hoog risico' kan inhouden voor de rechten en vrijheden van personen, meldt de verwerkingsverantwoordelijke dit 'onverwijld' aan de betrokkene zelf. Deze melding is niet vereist wanneer ze onevenredige inspanningen zou vergen (ze kan dan worden vervangen door een openbare mededeling) of wanneer de verwerkingsverantwoordelijke achteraf de nodige beschermingsmaatregelen heeft genomen (deze vrijstellingen gelden voor alle databankhouders, niet enkel

journalisten).

Bij de invoering van een nieuwe verwerkingstechnologie, die 'waarschijnlijk' een 'hoog risico' inhoudt voor de rechten en vrijheden van personen, moet de verwerkingsverantwoordelijke vooraf een risicoanalyse uitvoeren van het effect van de beoogde verwerking op de veiligheid van de persoonsgegevens (een gegevensbeschermingseffectbeoordeling).⁶ Blijkt hieruit effectief dat er een 'hoog risico' is voor personen, dan moet de verwerkingsverantwoordelijke de GBA raadplegen. Belangrijk voor redacties en journalisten: zij moeten dit níet doen wanneer dit 'een voorgenomen publicatie in het gedrang kan brengen of een controlemaatregel zou uitmaken voorafgaand aan de publicatie van een artikel'.

REGISTER

Elke verwerkingsverantwoordelijke en elke verwerker moeten een register van hun verwerkingsactiviteiten bijhouden. Het register van de verwerkingsverantwoordelijke moet bevatten: zijn naam en contactgegevens, de verwerkingsdoelstellingen, de categorieën van betrokkenen en bijgehouden persoonsgegevens, de categorieën van mogelijke ontvangers van de gegevens en een algemene beschrijving van de technische en organisatorische beveiligingsmaatregelen. Het register van een verwerker moet omvatten: zijn naam en contactgegevens, de categorieën van uitgevoerde verwerkingen en een algemene beschrijving van de technische en organisatorische beveiligingsmaatregelen. Het register moet in elektronische vorm worden opgesteld, los daarvan zijn er geen verdere vormvoorschriften. Verwerkingsverantwoordelijke en verwerker moeten hun registers ook kunnen voorleggen aan de GBA wanneer die erom vraagt.⁷ Maar hier geldt voor redacties en journalisten een belangrijk voorbehoud: zij moeten dit níet doen wanneer dit 'een voorgenomen publicatie in het gedrang kan brengen of een controlemaatregel zou uitmaken voorafgaand

aan de publicatie van een artikel'.

Ook meer in het algemeen moeten redacties en journalisten niet ingaan op vragen van de GBA wanneer dit 'een voorgenomen publicatie in het gedrang kan brengen of een controlemaatregel zou uitmaken voorafgaand aan de publicatie van een artikel'. In het verlengde hiervan gelden voor redacties en journalisten – in tegenstelling tot andere databankhouders – geen specifieke verplichtingen wanneer ze gegevens uitwisselen met het buitenland, ook als het om landen of organisaties van buiten de EU gaat.

RECHTEN VAN 'BETROKKENEN'

De AVG bevat een hele reeks rechten voor personen van wie de gegevens worden verwerkt. Die lopen parallel met diverse responsplichten voor verwerkingsverantwoordelijken en verwerkers. Essentieel voor journalisten en redacties is dat zij door de Belgische wetgever expliciet en systematisch zijn vrijgesteld hiervan. Deze vrijstellingen zijn bovendien onvoorwaardelijk.

Dit zijn de vrijstellingen in kwestie:

- › Journalisten zijn niet onderworpen aan de voorwaarde om toestemming te verkrijgen voor een gegevensverwerking (zie hoger);
- › Journalisten kunnen – tegen het algemene verbod in – 'bijzondere' persoonsgegevens verwerken, met name: ras of etnische afkomst, politieke opvattingen, religieuze of levensbeschouwelijke overtuigingen, het lidmaatschap van een vakbond, genetische of biometrische gegevens, gegevens over gezondheid, gegevens met betrekking tot iemands seksueel gedrag of seksuele geaardheid;
- › Journalisten kunnen – tegen het algemene verbod in – persoonsgegevens met betrekking tot strafrechtelijke feiten en veroordelingen verwerken;
- › Journalisten moeten geen informatie verstrekken aan betrokkenen bij de verkrijging van persoonsgegevens (bijvoorbeeld via

een privacy policy), ook niet wanneer de informatie niet bij de betrokkene zelf wordt verzameld;

- › Journalisten moeten niet ingaan op de vraag van een betrokkene om inzage van de persoonsgegevens die ze over hem bijhouden;
- › Journalisten moeten niet ingaan op een verzoek om rectificatie vanwege een betrokkene⁸;
- › Journalisten moeten niet ingaan op een verzoek om gegevenswissing vanwege een betrokkene die het 'recht op vergetelheid' inroept;
- › Journalisten moeten niet ingaan op een verzoek tot beperking van de verwerking;
- › Journalisten moeten niet ingaan op een verzoek om persoonsgegevens in een gestructureerde, gangbare en machineleesbare vorm te verkrijgen, zodat een betrokkene zijn gegevens kan overdragen aan een andere entiteit;
- › Journalisten moeten niet ingaan op het bezwaar van een betrokkene

wegens 'onrechtmatigheid' van de verwerking, bijvoorbeeld omdat de verwerker geen of een onvoldoende gerechtvaardigde belang zou hebben ervoor.

Wat overblijft, is dat een journalist helder en gemotiveerd aan een betrokkene duidelijk moet maken waarom hij niet ingaat op diens verzoek.

Daarnaast is er de principiële plicht om aan een betrokkene 'onverwijld' een informatielek te melden wanneer dit een 'hoog risico' inhoudt voor diens rechten en vrijheden (zie hoger).

CONTROLE EN SANCTIES

In uitvoering van de AVG heeft de Belgische wetgever een Gegevensbeschermingsautoriteit (GBA)⁹ in het leven geroepen. De GBA komt in de plaats van de vroegere Privacycommissie en ziet toe op de naleving van de AVG. In dat kader beschikt ze over onderzoeksbevoegdheden zoals het opvragen van informatie, het toegang krijgen tot verwerkte persoonsgegevens en het binnengaan in bedrijfsruimten.

De GBA kan ook corrigerend optreden, via een waarschuwing, een berisping, een verwerkingsbeperking of verwerkingsverbod, het rectificeren of wissen van persoonsgegevens, en het opleggen van een administratieve geldboete.¹⁰ Met betrekking tot deze GBA-bevoegdheden bepaalt de Belgische uitvoeringswet nog een belangrijke uitzondering voor journalisten: ze zijn op hen niet van toepassing wanneer dit 'aanwijzingen zou verschaffen over de bronnen van informatie of een controlemaatregel voorafgaandelijk aan de publicatie van een artikel zou uitmaken.'

¹ We kiezen in dit document voor de Nederlandse uitdrukking, ook al is de Engelse benaming General Data Protection Regulation of afgekort GDPR eveneens gemeengoed.

² Die staan al voor een stuk in de AVG zelf, maar vooral in de Belgische uitvoeringswet, met name artikel 24. De VVJ/AVBB heeft – samen met de Raad voor de Journalistiek, de uitgeverfederaties, de nieuwsmediabedrijven en de hoofdredacties – bij de wetgever intensief aangedrongen op zoveel mogelijk vrijstellingen voor journalisten.

³ De verwijzing naar 'respect voor journalistieke deontologie' kwam er op vraag van (onder meer) de VVJ en de Raad voor de Journalistiek.

⁴ Op taalkundig vlak laat deze definitie te wensen over. Zo is de uitdrukking 'elke media' ronduit fout nu 'media' een meervoudsvorm is.

⁵ Ook wel data protection officer of dpo genoemd.

⁶ Ook genoemd data protection impact assessment of dpia.

⁷ Deze plicht van terbeschikkingstelling op aanvraag vervangt de eerdere verplichting van databankhouders om systematisch aangifte te doen van elke verwerking van persoonsgegevens bij de vroegere Privacycommissie.

⁸ Opgelet: dit doet niets af aan de wetgeving met betrekking tot het recht van antwoord en de deontologische regels in verband met woord/wederwoord.

⁹ www.gegevensbeschermingsautoriteit.be

¹⁰ Voor sommige inbreuken kunnen die oplopen tot € 10 miljoen of zelfs 2% van de totale wereldwijde jaaromzet in het voorafgaande boekjaar; voor andere inbreuken kan het gaan om € 20 miljoen of 4% van de wereldwijde omzet in het voorafgaande jaar.

Een uitgebreide AVG-handleiding voor journalisten is te vinden op www.journalist.be en www.journalistenloket.be. Daarin zijn ook juridische verwijzingen en modeldocumenten opgenomen.

STAATSSECRETARIS VOOR PRIVACY DE BACKER OVER DE AVG EN JOURNALISTIEK

‘Evenwicht drong zich op’

Staatssecretaris voor Privacy Philippe De Backer (Open Vld) maakt zich sterk dat de nieuwe Belgische privacywet een goed evenwicht biedt tussen gegevensbescherming voor de burger en de vrijheid van journalistiek. ‘De Europese Verordening komt niet in haar volle gewicht op journalisten terecht.’

POL DELTOUR, CHARLOTTE MICHILS

De Backer: ‘We hebben een brede raadpleging gehouden over het journalistieke hoofdstuk in de nieuwe wet. Sowieso moesten we de Privacycommissie horen, en daarnaast was er ook uitgebreid overleg met de VVJ, VRT, VTM en nog anderen. Dat leerde ons dat de onverkorte toepassing van de Europese AVG problematisch zou zijn geweest voor journalisten. Toch was het geen gemakkelijke belangenafweging. Zo pleitte de Privacycommissie voor een ruime gegevensbescherming voor de burger, terwijl de Raad van State vanuit een bredere focus meer aandacht had voor journalistieke uitzonderingen. We hebben dan naar een compromis gezocht dat de fundamentele principes aan beide zijden ongemoeid liet. Voor de journalistiek zijn dat onder meer het bronnengeheim en het verbod op voorafgaande censuur.’

Blijft een reeks administratieve verplichtingen over, waaronder het bijhouden van een register van de verwerkingsactiviteiten. Voor een individuele journalist

is dat een vreemde extra last.

‘Toch moet je ook hier de context blijven zien. Om te beginnen gelden veel verplichtingen uit de AVG niet voor journalisten. De Verordening komt dus geenszins in haar volle gewicht op de journalist terecht. Bovendien meen ik dat zo’n register op een vrij eenvoudige manier kan worden bijgehouden, zonder dat dit een torenhoge last is. Uiteindelijk kan de journalist het zelfs in zijn voordeel uitspelen, als instrument om te verdedigen waarom hij zus of zo werkt. Ik raad trouwens aan om hierover in overleg te gaan met de Gegevensbeschermingsautoriteit, en af te spreken wat er in dat register moet worden opgenomen. Sowieso zal de komende tijd moeten blijken wat werkt en wat niet.’

In enkele EU-landen hebben journalisten meer afwijkingen op de AVG verkregen dan bij ons. De Nederlandse en Duitse wetgevers bijvoorbeeld stellen journalisten ook vrij van diverse administratieve verplichtingen.

‘Zeker, maar je moet in detail bekijken waarom die uitzonderingen daar zo worden ingevuld. In die landen blijken er achterliggende structuren, andere wetgeving of een zekere cultuur te bestaan die deze keuzes verantwoorden. Vergeleken met Nederland bijvoorbeeld moeten Belgische journalisten inderdaad een register bijhouden, maar de rol van de toezichthoudende autoriteit ten aanzien van journalisten wordt bij ons veel restrictiever opgevat. De achterliggende gedachte is dat we in België zoveel mogelijk controle bij de journalisten zelf willen houden.’

De AVG en haar Belgische uitvoeringswet breiden het sanctieapparaat voor schendingen van de privacy aanzienlijk uit. Moeten journalisten voor monsterboetes gaan vrezen?

‘Zowel de inspectiediensten als de geschillenkamer kunnen diversifiëren bij het opleggen van een straf. Het gaat om een getrappt systeem. Zo kunnen er in ernstige gevallen inderdaad hoge boetes worden opgelegd, maar kan er bij minder grote schendingen worden uitgeweken naar een zijprocedure, waarbij er eerst wordt verwittigd of bemiddeld alvorens gestraft. Nees dus, journalisten die goed hun werk doen, hoeven zich met deze nieuwe wet geen extra zorgen te maken.’

‘Rijke’ familie wil uit lijst worden geschrapt

Het moet de snelste toepassing van de AVG-reglementering zijn geweest: de eis van de familie D. om uit de lijst www.derijkstebelgen.be te worden gewist. Het verzoek liep op 14 juni binnen bij Ludwig Verduyn, beheerder van derijkstebelgen.be. Dat was nog ruim een maand voordat het Belgische parlement de AVG-uitvoeringswet goedkeurde met het uitzonderingsregime voor journalisten. Klagers van dienst zijn broer en zus D., zaakvoerders van de naar de familie genoemde firma, een belangrijke Europese toeleverancier van de autosector. De familie

staat in de lijst rijkste Belgen van Ludwig Verduyn met een vermogen van ruim 55 miljoen euro. Volgens broer en zus D. is hun privacy geschonden. Samen met hun moeder, de weduwe van oprichter Omer D., claimen ze het recht op vergetelheid en vorderen ze de schrapping van hun persoonsgegevens op de site.

Daar gaat Verduyn niet op in. Aan de advocaat van de familie liet hij weten dat het recht op gegevenswissing niet van toepassing is op journalistiek werk. De Europese AVG zelf, en met name artikel 17, voorziet in de vrijstelling. (PD)

ANNELIES BECK (TERZAKE)

‘Taal gaat over nuanceren’

Als laureate van de Grote Prijs Jan Wauters weet Annelies Beck (45) als geen ander hoe belangrijk taal is: om te informeren zonder je persoonlijke mening te laten doorschemeren, maar ook om te nuanceren. Is *Terzake* dan echt ‘een baken’, of is het ‘te links’, en zijn sommige woorden echt taboe geworden?

MONICA MORITZ

Annelies Beck: ‘De Grote Prijs Jan Wauters heeft me veel plezier gedaan. Taal gaat over nuanceren. Hoe meer nuance je in je journalistieke verslag kunt leggen, hoe preciezer je kunt verwoorden hoe iemands wereld in elkaar zit, hoe meer ruimte er ontstaat voor begrip. Dat is essentieel. Het gaat er niet om dat iedereen de woorden op dezelfde manier moet uitspreken, maar je moet elkaar kunnen begrijpen. Daar gaat het over. Je goed kunnen uitdrukken, maakt je sterker.’

Hoe denk je over taal en vrije meningsuiting, eufemismen, het bannen van woorden...?

‘Er is een interessant debat aan de gang over vrije meningsuiting: hoe vrij is die nog? Wie bepaalt wie wat mag zeggen over iemand die anders is? Wat is nog de norm? Er is heel veel aan het schuiven, denk aan het experiment met het gebruik van het woord allochtoon. Voor mij zijn er geen taboes, maar er kunnen redenen zijn om iets wel of niet te zeggen of te doen. Woorden hebben een geschiedenis, ze kunnen een andere betekenis hebben afhankelijk van de context, ... Dat is een dagelijkse afweging. Discussies over welke woorden je al dan niet mag gebruiken, vind ik razend interessant.’

Als je neutrale woorden gaat gebruiken in een specifieke context, zoals momenteel bijvoorbeeld ‘jongeren’, genereer je op de duur wel ongenoegen bij sommige kijkers.

‘Ja, dat is waar. De vraag is dan ook bij elk bericht: welke informatie is relevant? Soms speelt ook een banaal element als tijd een rol: je kunt niet in elke zin alle preciseringen en toelichting meegeven. Identiteit is momenteel iets waar veel mensen mee bezig zijn: wie ben ik? Hoe wil ik gezien en aanvaard worden? Hoe benoem ik mezelf? Hoe spreek ik over een ander?’

Wat vind je van het toenemend gebruik van tussentaal en de noodzaak om bepaalde Vlaamingen soms te ondertitelen?

‘Iedereen mag praten zoals hij of zij wil. Een openbare omroep daarentegen, en zeker de nieuwsdienst, moet de lat heel hoog leggen, want iedereen moet je begrijpen. Iedereen moet toegang hebben tot de informatie die wij aanbieden en daar is de

standaardtaal het meest geschikt voor — die leer je ook op school. Dat betekent niet dat je thuis of overal altijd AN moet spreken, maar als je er kennis van hebt en AN ook als jouw taal beschouwt, ben je gewapend en kun je je rechten opeisen en communiceren met andere burgers in dit land. In het beste geval voelt iedereen zich thuis in AN, maar een levende taal laat ook vele bloemen bloeien. Standaardtaal is geen keurslijf.’

OP TWITTER KUN JE MISSCHIEN EEN ZIN KWIJT DIE GERETWEET WORDT, MAAR GEEN NUANCE BRENGEN BIJ JE BELEID

Je hebt er niet voor gekozen om aan de universiteit talen te studeren, wel Hedendaagse Geschiedenis. Waarom eigenlijk?

‘Onder meer door de Golfoorlog, die uitbrak toen ik in het laatste middelbaar zat. Die invasie, de spanning die daarmee gepaard ging, ook hier, de mogelijke gevolgen, ook voor ons, maakte dat ik heel hongerig was naar nieuws, naar uitleg over de oorzaken van die oorlog. Ik las er alles over wat los en vast zat omdat ik wilde uitpluizen wat aan die oorlog was voorafgegaan. Hoe meer ik las, hoe meer ik wilde weten en dat heeft er uiteindelijk toe geleid dat ik voor geschiedenis heb gekozen. Ik heb wel even getwijfeld tussen Germaanse en

Geschiedenis door mijn liefde voor literatuur, maar lezen zal ik mijn leven lang doen. Eigenlijk zou je kunnen zeggen dat mijn job methodologisch helemaal in het verlengde ligt van die opleiding geschiedenis; een discipline die je leert structuren, verbanden en tijdslijnen te analyseren. En die ook aansluit bij mijn behoefte om over alles kritische vragen te stellen.’

In een recent interview omschrijf je 'Terzake' als een ‘baken’ en ‘gids’. Klinkt dat niet een tikkeltje zelfvoldaan?

‘Klinkt dat zelfvoldaan? (*denkt na*) In een zee van informatie kan een duidingsprogramma toch een aantal boeien of bakens aanbieden. Wij reiken handvaten aan bij het nieuws van de dag. Het staat de kijker vrij om die al niet te raadplegen. Uit de nieuwsstroom kiezen wij gemiddeld drie onderwerpen per uitzending waarbij we ons vragen stellen, omdat iemand die het nieuws volgt zich daar wellicht ook vragen bij stelt. We gaan op zoek naar antwoorden, met dien verstande dat er zowel door tijdsdruk als door de beperkingen van het medium limieten zijn. Als een studiogast niet wil komen, kunnen wij die niet dwingen. Dus binnen die grenzen proberen wij zoveel mogelijk zaken te verhelderen. Is dat verkeerd? Klinkt dat pretentieuus? We zijn een baken en een gids, maar dringen geen mening op.’

Je kunt natuurlijk nooit echt achterhalen of je duiding helemaal klopt, zelfs al check je alles tien keer.

‘*The fog of war* is zo oud als nieuws en oorlog zelf, dat is wat ik bedoel met die beperkingen. Dat moeten we als deel van de informatie meegeven: kijk, dit is wat we op dit moment hebben kunnen achterhalen en

verifiëren, voor zover we weten klopt dit. Als we er een keer naast zitten, moeten we dat ook zeggen en corrigeren natuurlijk. Duiding is nooit af, want je brengt altijd het verslag op basis van wat je met de middelen en tijd die je op dat moment ter beschikking hebt, kunt uitvissen. Als je je werk op die manier kadert, beweer je ook niet de waarheid in pacht te hebben, maar je moet wel naar die waarheid blijven zoeken.'

'Terzake' haalt gemiddeld zo'n 235.000 kijkers. Hoe evalueer je de impact van het programma?

'De vraag is veel eerder: hoe meet je effect en impact? In aantallen? Of heeft het te maken met wat het programma teweegbrengt? Als opiniemakers en politici kijken, genereert dat ook impact, want er wordt over gepraat, dingen worden opgepikt en zelfs aangepakt.'

Wat noem jij een goed interview?

'Luisteren, heel goed voorbereid zijn en vrij zijn om...'

...te bijten?

'Ja, om te bijten. Je moet vooral goed weten wat je wil weten en je niet van je spoor laten afbrengen maar tegelijk ook goed luisteren om te horen wat er niet gezegd wordt. Je mag je niet met een kluitje in het riet laten sturen. Door een goede voorbereiding kun je beter inschatten of je iets wijs gemaakt wordt. Soms weet je pas achteraf dat iets niet klopt omdat je iets niet wist of niet kon weten en kom je daar later hopelijk op terug. De aanpak en stijl worden voorts mee bepaald door het temperament van de journalist, maar het blijft een vak waarbij je kritische vragen stelt. Je moet deze job niet doen om geliefd te worden.'

Jullie vragen niet zo vaak controversiële gasten, gasten die niet in jullie concept passen.

'Steve Bannon bijvoorbeeld is toch uitgebreid aan bod gekomen? Wij maken onze keuzes op basis van de nieuwsverhalen van de dag en op basis van wat we denken dat ook

interessant is voor de kijker. Journalisten zijn natuurlijk ook mensen en hebben persoonlijke meningen en affiniteiten. Wat *Terzake* zo sterk maakt, is dat het een team is dat van 's morgens tot 's avonds nadenkt over mogelijke onderwerpen, zaken uitzoekt en aftoetst en erover discussieert. We vragen ons steeds af: welke invalshoek kiezen we en waarom? Wie is er het meest geschikt om daar op dit moment op te antwoorden? Wie moeten we ter verantwoording roepen? Zonder rechter te spelen, maar omdat dat nu eenmaal de rol is van de vierde macht, namelijk mensen in machtige posities kritisch ondervragen waarom ze de dingen doen zoals ze ze doen. Dat is de job van een journalist. Het gebeurt dat een politicus weigert te komen omdat hij weet dat het hem niet gemakkelijk zal gemaakt worden.'

WE ZIJN EEN BAKEN EN EEN GIDS, MAAR DRINGEN GEEN MENING OP

Politici kunnen via de sociale media hun boodschap nu ook rechtstreeks overbrengen, zonder journalisten.

'Absoluut, maar omgekeerd hechten veel politici er ook belang aan om hun beleid te kunnen toelichten. De kritische vragen nemen ze daarbij voor lief. Op Twitter kun je misschien een zin kwijt die geretweet wordt, maar geen nuance brengen bij je beleid of visie. De komst van sociale media heeft een nieuwe dimensie toegevoegd aan de nieuwstroom en de klassieke media hebben tijd nodig gehad om uit te zoeken hoe ze daar het beste mee omgaan. Voor mij is Twitter vooral een informatiebron. Ik probeer mensen te volgen die kennis van zaken hebben over bepaalde onderwerpen en mij op die manier te voeden.'

Een deel van kijkend Vlaande-

ren vindt dat de VRT, en ook 'Terzake', te vaak toegeeft aan 'politieke correctheid'.

'Te politiek correct? Volgens de enen zijn we een rood nest, maar even goed roept de linkerhoek dat we niet links genoeg zijn.'

Wat betekent dat voor jou, 'links zijn'? Ben jij links?

'Links? Ik ben een journalist, dus ik probeer mijn werk te doen volgens de regels van de journalistieke kunst, dat betekent: je oordeel uitstellen, kritische vragen stellen en niets *at face value* aannemen. Ik heb natuurlijk een opinie, maar wat ik persoonlijk denk, doet er niet toe. Mijn taak is informatie inzichtelijk te maken zodat de kijker zich een eigen mening kan vormen. Dat thema kwam ook aan bod in het gesprek dat ik had met de *New York Times*-journalisten die hier *The Fourth Estate* kwamen promoten, een reeks over hoe de krant rapporteerde over één jaar Trump. Die zeiden ook: journalisten moeten niet het verhaal zijn, journalisten moeten hun job doen en afstand bewaren. Je mag verontwaardigd zijn, dat kan je inspireren om bepaalde dingen uit te zoeken en aan te kaarten, maar die verontwaardiging zelf kan nooit het verhaal zijn want dat leidt af van de feiten en argumenten. Daar ben ik het mee eens. Wil dat zeggen dat ik geen enkel gevoel heb? Nooit verontwaardigd ben? Natuurlijk niet, maar niemand heeft er iets aan dat ik mijn mening ga verkondigen, dus ik spreek mij daar in het openbaar niet over uit. Dat zou mijn geloofwaardigheid aantasten. Dat wil echter niet zeggen dat je geen mening kunt hebben over hoe het er in ons vak op dit moment aan toe gaat. Kijk, wij kiezen onze onderwerpen op basis van hun nieuws waarde en relevantie en er zijn geen beperkingen. Wij doen dat volgens journalistieke principes naar eer en geweten. We werken voor een kritisch publiek en dat houdt ons scherp.'

Leg je een geïnterviewde grenzen op?

'Het is onze opdracht onderwerpen goed te kaderen en dingen te benoemen. Een racistische uitspraak

© foto's VRT

benoem je als zodanig, daar moet je tegenin gaan of op zijn minst duidelijk maken: een racistische uitspraak, dat kan niet. Je kunt ook niet doen alsof een klimaatontkenner evenveel gelijk heeft als 99% van de klimaatwetenschappers.'

Wat omschrijf jij als een 'moeilijk' interview? Dat met Karel De Gucht in 2014?

'Ja, dat was heftig, maar het gekke is dat ik me daar op het moment zelf niet bewust van was. Hij antwoordde niet op mijn vraag, dus ik heb die vraag opnieuw gesteld.'

Soms krijg je bij dat soort gesprekken het gevoel dat journalisten graag rechtertje spelen, zoals Stephen Sackur van 'HARDtalk' (BBC) soms.

'Dat zijn verschillen in stijl. Je hebt ook zo'n heldenverhaal rond Jeremy Paxman van *Newsnight*, die 13 keer dezelfde vraag stelde. Op zo'n moment is televisie ook een beetje

theater natuurlijk. Ik vraag mij altijd af: is dit nog functioneel? De kijker zal ook wel door hebben dat iemand niet wil antwoorden als ik tweemaal dezelfde vraag moet stellen. Heeft het dan altijd zin dat ik de rest van de 5 minuten die mij ter beschikking staan die vraag 20 keer blijf herhalen? Je kunt ook heel kritisch zijn zonder agressief of teatraal over te komen. Je moet gewoon trouw blijven aan je eigen stijl.'

Je ziet in het programma vaak dezelfde specialisten optreden.

'We trachten die pool uit te breiden, omdat we een uitgebreid palet van stemmen en expertise willen, maar het vergt bepaalde vaardigheden om in de spotlights, in een rechtstreeks programma, juist en gevat je informatie te delen. Je weet ook altijd zoveel meer dan je kwijt kunt in 5 of 6 minuten. Er zijn deskundigen die je daarin hebt zien groeien en dat is heel dankbaar, maar dat wil niet zeggen dat we ons daartoe beperken. Als wij

mensen bellen van wie we horen dat ze een goed verhaal hebben en weten dat het geen tafelspringers zijn, dan vind ik het geen probleem om ze ervan te overtuigen dat zij wel degelijk de meest geschikte persoon zijn voor de studio die avond.'

Is de crisis in de journalistiek voelbaar bij Terzake?

'Je voelt dat er veel meer geproduceerd wordt met minder mensen. *Terzake* kiest er soms voor te investeren in een duurdere reportage, zoals over de Rohingya's bijvoorbeeld, omdat we het een belangrijk verhaal vinden. Dan moeten er keuzes gemaakt worden. Er zijn ook veel meer platformen, om dat lelijke woord te gebruiken, via dewelke je je publiek kunt bereiken. Televisie is onze core business, maar op onze redactie leven veel ideeën over hoe we via sociale media onze inhoud ook bij jongere mensen kunnen brengen en een ander publiek kunnen aanspreken.'

DOSSIER 2018/18

**VERDACHTMAKINGEN
ZONDER WEDERWOORD****KLAGER:** PRIVATE INSURER**TEGEN:** IMAGAZINE**UITSpraak:** DE KLACHT IS GEGROND**FEITEN**

Het artikel gaat over de gevolgen van de financiële problemen rond zorggroep Senior Assist en het achterliggende investeringsvehikel Leeward Ventures voor levensverzekeraar Private Insurer. Het verwijst naar de problemen rond verzekeringsmakelaar Kobelco in 2008 om het geheel te kaderen. Het beschrijft de financiële constructies rond Kobelco en de contacten van de toplui en komt zo terecht bij Private Insurer. Volgens het artikel sloop het intussen ingestorte fraudesysteem Quality Investments binnen in de polissen van Private Insurer, omdat topman Jean-François Lycops zijn doorgans correcte toepassing van de regelgeving liet afzakken vanwege traag aantrekkende productie. Daardoor, besluit het artikel, is de kans reëel dat Leeward ook bij Vlaamse spaarders terechtgekomen is en dat die investeringen nog maar een fractie van hun inleg waard zijn, omdat Leeward in vereffening is en Senior Assist in financiële ademnood zit.

KLACHT

Klager zegt dat journalist Hedwig Neesen ongegronde verdachtmakingen uit en hem voor publicatie om een reactie had moeten vragen. Hij vindt ook dat Neesen niet onafhankelijk handelt omdat hij destijds zelf voor Kobelco werkte.

De algemene teneur van het artikel is fraude. Neesen suggereert dat Private Insurer frauduleuze financiële producten opneemt in zijn levensverzekeringscontracten en frauduleuze praktijken van Kobelco verderzet, terwijl hij de toenmalige fraude bij Kobelco zwaar onderschat en perfect weet wat er aan de hand was, aangezien hij zelf bij Kobelco werkte als *chief marketing & product development officer*. Hij is als journalist niet onafhankelijk in deze materie.

Kobelco werd faillietverklaard en toplui werden veroordeeld wegens fraude, maar Neesen ging vrijuit omdat hij samenwerkte met de Bijzondere Belastinginspectie tegen zijn collega's. Klager heeft als consultant ooit woekerpolissen van Neesen moeten opkuisen toen die nog actief was in de financiële sector. Klager is niet zeker, maar het zou kunnen dat Neesen nu als journalist revanche wil nemen.

Neesen schrijft dat Leeward, het verzekeringsvehikel achter Senior Assist, via levensverzekeringsconstructies wellicht ook bij Vlaamse beleggers is terechtgekomen en dat hun investeringen nog maar een fractie van hun inleg waard zijn. Hij doelt op Private Insurer en associeert Private Insurer met Leeward en Senior Assist, terwijl er een gerechtelijke procedure loopt tegen Leeward en Senior Assist financiële problemen heeft. Er zijn onvoldoende redenen voor die associaties en ze zijn schadelijk voor het vertrouwen in Private Insurer.

Neesen heeft zijn informatie niet gecheckt bij Private Insurer, noch in het Belgisch Staatsblad. Volgens het artikel kocht topman F.B. van Senior Assist tien procent van de aandelen van Private Insurer, maar dat klopt niet. F.B. en Leeward hebben nooit Private Insurer aandelen gehad. Leeward heeft wel één Private Insurer-obligatie volgestort, maar Private Insurer heeft die snel en op de voorziene datum terugbetaald. De journalist had dat kunnen nagaan in het

Staatsblad, maar heeft het niet gedaan.

Klager vindt dat de journalist hem vóór publicatie had moeten contacteren voor een reactie, omdat het artikel ongegronde verdachtmakingen uit en de eer en goede naam van Private Insurer aantast. Dat is niet gebeurd, en daarom heeft klager na publicatie gevraagd om een reactie te publiceren, maar de journalist is daar niet op ingegaan.

VERWEER

Hedwig Neesen van *iMagazine* zegt dat de opmerkingen voortkomen uit de persoonlijke frustratie van klager, die zich tendentius behandeld voelt. Nochtans kan niemand ontkennen dat de compliance van klager op een bepaald moment niet strikt genoeg is geweest. Volgens klager suggereert *iMagazine* dat Private Insurer significant vertegenwoordigd is in Senior Assist, maar het woord significant staat nergens in het artikel. *iMagazine* geeft wel concreet aan hoe groot het belang was dat F.B., bestuurder van Senior Assist, aanhield in Private Insurer. *iMagazine* heeft daarover persoonlijk met F.B. gesproken.

De bewering van *iMagazine* dat de compliance van Private Insurer gefaald heeft bij de beoordeling van Senior Assist is intussen onderbouwd door de realiteit. Dat het om beperkte waarden in de portefeuilles ging, maakt niets uit. Het gaat erover dat Private Insurer, samen met eventuele vermogensbeheerders, verantwoordelijk is voor de samenstelling en de kwaliteit van de aangeboden fondsen. Dat is wat het artikel aantoonde.

BESLISSING

De journalist uit in het artikel beschuldigingen ten aanzien van klager en zijn vennootschap, waar hij schrijft dat klager zijn strikte houding over de correcte toepassing van de regelgeving wat deed afnemen, waardoor het ingestorte fraudesysteem Quality Investments binnensloep in de polissen van Private Insurer. Die beschuldigingen betreffen de eer en de goede naam van klager persoonlijk en van zijn vennootschap. Overeenkomstig artikel 20 van de code was het dan ook aangewezen om klager voor publicatie de kans te geven om te reageren. De journalist heeft dat niet gedaan, wat indruist tegen het principe van wederhoor.

Een groot deel van het artikel gaat over Kobelco en de contacten en financiële constructies rond dat bedrijf, terwijl de journalist destijds zelf voor Kobelco werkte. Een journalist kan schrijven over een organisatie waarvoor hij eerder actief was, maar hij moet daar transparant over zijn tegenover zijn publiek, zeker wanneer hij beschuldigingen uit ten aanzien van de organisatie of bij de organisatie betrokken partijen. Dat is nodig om zijn onafhankelijkheid te bewaren en belangenvermenging of een schijn van belangenvermenging te vermijden. De journalist heeft zijn vroegere activiteiten voor Kobelco niet vermeld, wat niet strookt met artikel 9 en 10 van de code over onafhankelijkheid en belangenvermenging. Daarom is de klacht gegrond.

DOSSIER 2018/19

**WAS AUSCHWITZ EEN
'POOLS' KAMP?****KLAGER:** POLISH MEDIA ISSUES**TEGEN:** NIEUWSBLAD.BE**UITSpraak:** DE KLACHT IS ONGEGROND

FEITEN

Het artikel gaat over de beslissing van het Duitse Hoogrechtshof over de gevangenisstraf van Oskar Gröning, die bekendstaat als de boekhouder van het concentratiekamp in Auschwitz. Het Hoogrechtshof besliste dat hij, ondanks zijn hoge leeftijd, fit genoeg was om zijn straf uit te zitten. Het artikel sprak oorspronkelijk van het Poolse concentratiekamp Auschwitz. Na verschillende reacties veranderde de redactie dat in nazi-concentratiekamp.

KLACHT

Klager noemt de omschrijving *Pools concentratiekamp Auschwitz* historisch fout en aanstootgevend voor het Poolse volk. Auschwitz is een Duits concentratiekamp in Polen.

Nieuwsblad.be verdedigt zich door te zeggen dat het adjectief *Pools* in geografische betekenis werd gebruikt, maar het woord *Pools* reikt verder dan de geografische context.

Nieuwsblad.be heeft de fout niet behoorlijk rechtgezet. De redactie verving *Pools concentratiekamp* door *nazi-concentratiekamp*, maar ook dat is niet correct. De omschrijvingen *Pools concentratiekamp* en *nazi-concentratiekamp* komen neer op een ontkenning, of toch zeker een verdraaiing van de Holocaust. Onderzoek wijst erop dat de neiging bestaat om de schuld voor de Holocaust te verschuiven van de daders (de Duitsers) naar de slachtoffers (de Polen). Daarom is het belangrijk om de correcte en volledige naam *Duits nazi-concentratie en uitroeiingskamp* te gebruiken. Nieuwsblad.be had de lezers ook moeten wijzen op de fout en zich publiek moeten verontschuldigen, in plaats van de formulering gewoon te wijzigen.

VERWEER

Nieuwsblad.be zegt dat *Pools concentratiekamp* een geografische omschrijving is. Het zegt niets over wie tot de nazi's behoorde of over wie verantwoordelijk was voor Auschwitz. Kranten gebruiken adjectieven om locaties aan te duiden en de omschrijvingen *Pools concentratiekamp* en *concentratiekamp in Polen* komen in journalistieke teksten vaak voor. In het onderwijs is er voldoende aandacht om te weten wat *Pools concentratiekamp* betekent, en ook de lezers van Nieuwsblad.be weten wie de nazi's zijn en wie verantwoordelijk is voor de concentratiekampen.

Als de Raad voor de Journalistiek de klacht gegrond verklaart, zou dat volgens Nieuwsblad.be een groot risico inhouden. Het Poolse parlement heeft recent een wet goedgekeurd die het gebruik van de term *Pools concentratiekamp* of *Pools vernietigingskamp* verbiedt. De wet zou tot vervolging kunnen leiden van journalisten die spreken van *Pools concentratiekamp*. De klacht van Polish Media Issues moet tegen deze achtergrond bekeken worden.

De ochtend dat het artikel gepubliceerd is, heeft de redactie verschillende reacties gekregen, onder meer van klager en van de Poolse ambassadeur in Brussel. Om pragmatische redenen heeft ze de tekst aangepast. Maar aangezien ze vond dat er geen fout was gemaakt, heeft ze geen excuses aangeboden.

BESLISSING

De formulering *Pools concentratiekamp* kan leiden tot misverstanden omdat ze op twee manieren geïnterpreteerd kan worden, ofwel geografisch, ofwel in de zin van Poolse verantwoordelijkheid voor het kamp. Daarom is het belangrijk dat de journalist zorgvuldig formuleert en mogelijk verkeerde interpretaties voorkomt. In dit geval maakt de inhoud van het artikel duidelijk dat Nieuwsblad.be de eerste, geografische betekenis bedoelde en heeft de redactie de tekst aangepast zodat hij geen aanleiding meer kon geven tot misverstanden. Daarom is de klacht ongegrond.

Beide onderstaande klachten zijn gericht tegen de website *Morsum-Magnificat.be* en Erik Verbeeck. De eerste paragraaf van de beslissing in de twee zaken is identiek. Ze luidt:

Ondanks herhaald aandringen heeft verantwoordelijk uitgever Erik Verbeeck van *Morsum-Magnificat.be* niet geantwoord op de klacht. Dat neemt niet weg dat de Raad voor de Journalistiek een uitspraak kan doen, overeenkomstig artikel 24 van het werkingsreglement dat bepaalt dat de Raad bij verstek kan oordelen als de verwerende partij na schriftelijke aanmaning nalaat om te reageren, en overeenkomstig het arrest van het Hof van Beroep van Brussel van 28 oktober 2014 in de zaak Verbeeck tegen de Raad voor de Journalistiek.

Voor de rest gaat het over verschillende zaken.

DOSSIER 2018/20**BESCHULDIGING
VAN GEWELD****KLAGER:** DRUGMAND**TEGEN:** *MORSUM-MAGNIFICAT.BE***UITSPRAAK:** DE KLACHT IS GEGROND**FEITEN**

Het artikel gaat over het OCMW en de N-VA van Tremelo en over Audit Vlaanderen, dat zijn werk niet heeft gedaan in een dossier dat de auteur tegen het OCMW had ingediend. Het verhaal begint met een paragraaf over problemen rond klaagster en haar ex-vriend wegens intrafamiliaal geweld, en over haar moeder en vader. Dan gaat het over naar de passages over het OCMW en N-VA.

KLACHT

Klaagster is gewezen gemeenteraadslid voor N-VA in Tremelo. Ze stapte in 2013 uit de partij om te zetelen als onafhankelijke en nam vier jaar later ontslag als gemeenteraadslid, toen ze verhuisde naar een andere gemeente.

Klaagster begrijpt niet waarom de auteur vanuit het niets uithaalt naar haar en haar familie. De betrokken paragraaf heeft niets te maken met de context van het artikel en is pure laster. Volgens klaagster kent de auteur haar vader niet eens en heeft hij het over een andere man. Verder haalt het artikel oude koeien uit de gracht omdat de zogenaamde problemen met haar ex drie jaar oud zijn en de verwijzing ernaar onnodig is. Het is niet de eerste keer dat *Morsum-Magnificat.be* over klaagster schrijft en ze is het beu dat de auteur laster verspreidt om mensen te raken.

VERWEER

Erik Verbeeck en *Morsum-Magnificat.be* hebben niet gereageerd op de klacht.

BESLISSING

De auteur heeft het over intrafamiliaal geweld tussen klaagster en haar ex-partner. Intrafamiliaal geweld is een strafrechtelijk omschreven misdrijf en als dusdanig vervolgbaar. Het gaat dan ook om ernstige beschuldigingen die de eer en de goede naam van de betrokkenen betreffen.

Overeenkomstig artikel 20 van de code over het principe van wederhoor had de auteur daarom vóór publicatie klaagster de kans moeten geven om te reageren.

Het artikel gaat over Audit Vlaanderen en het OCMW en de N-VA van Tremelo. Zonder enig verband met de rest van het artikel voegt de auteur er een paragraaf aan toe over het privéleven van klagster. Het feit dat klagster gewezen gemeenteraadslid is voor N-VA in Tremelo is geen reden om haar privéleven bij het artikel te betrekken. Het artikel druist dan ook in tegen artikel 23 van de code over het respect voor het privéleven. Daarom is de klacht gegrond.

DOSSIER 2018/21

VERBORGEN GELUIDSOPNAMEN

KLAGER: DE SMET, STEEMANS EN VANSANT
TEGEN: *MORSUM-MAGNIFICAT.BE* EN VERBEECK
UITSpraak: DE KLACHT IS GEGROND

FEITEN

De klacht is gericht tegen twee artikels, die allebei gaan over de openbare verkoop van een huis, waarbij het eerste de notaris en het tweede de politie op de korrel neemt. Volgens de artikels is er ruzie over een erfeniskwestie en zouden sommige familieleden zaken verborgen willen houden. Auteur Erik Verbeeck suggereert dat familieleden hem bedreigd en geïntimideerd hebben.

KLAGERS

Klagers zijn twee broers en hun echtgenotes. Ze zeggen dat de artikels hun privacy schenden en dat Verbeeck niet fair handelt. Verbeeck beschuldigt hen van alles en nog wat en werkt volgens klagers in opdracht van hun oudste broer, met wie ze in onmin leven.

Volgens klagers maken de artikels hen in de gemeente en omstreken herkenbaar door te spreken van de familie S. en Frank S. in combinatie met de gemeente, de straatnaam en het huisnummer van het huis dat te koop staat.

Klagers zeggen dat Verbeeck unfair handelt. Op de kijkdag meldde hij zich aanvankelijk niet als journalist maar als potentiële koper. Bij de openbare verkoop maakte hij – zoals hij zelf aangaf – geluidsopnames van alles wat er gezegd werd, terwijl hij daarvoor geen toestemming had gevraagd.

Verbeeck begon op de kijkdag en bij de verkoop over familiale zaken, fraude, een BTW-nummer dat verdwenen zou zijn en een niet correcte verdeling van een erfenis. Hij zei dat hij een dossier van 250 bladzijden had en dat hij alles tot op het bot zou uitzoeken en klagers ten gronde zou richten. Volgens klagers zijn alle beschuldigingen vals.

VERWEER

Erik Verbeeck en *Morsum-Magnificat.be* hebben niet gereageerd op de klacht.

BESLISSING

Klagers maken aannemelijk dat Verbeeck zich bij zijn bezoek aan het huis aanvankelijk heeft voorgedaan als potentiële koper en zich pas na enige tijd heeft bekendgemaakt als journalist, en dat hij op de verkoopdag verborgen audio-opnames heeft gemaakt. Verborgen opnames en aliasjournalistiek zijn volgens de richtlijn bij artikel 17 van de code slechts geoorloofd bij respectievelijk voldoende en gewichtig maatschappelijk belang. De Raad is van oordeel dat er in dit geval niet voldoende, laat staan gewichtig maatschappelijk belang is om verborgen opnames en aliasjournalistiek te verantwoorden.

Het eerste artikel gaat over het standpunt van de notaris over het keuringsverslag van de elektriciteit en de discussie daaromtrent. Het vermeldt de eerste letter van de familienaam van klagers, samen met de gemeente, de straatnaam en het huisnummer van het huis dat te koop wordt aangeboden. Die combinatie van gegevens maakt klagers in de gemeente en omstreken identificeerbaar. De Raad is van oordeel dat dit, bij gebrek aan maatschappelijk belang, indruist tegen in artikel 23 van de code over respect voor het privéleven.

Verbeeck heeft het in de twee artikels over intimidatie en bedreigingen en suggereert dat klagers hem geïntimideerd en bedreigd hebben. Hij schrijft ook dat de familieleden met getrokken messen tegenover elkaar staan en dat sommige familieleden er wellicht belang bij hebben dat bepaalde zaken niet aan het licht komen. Dat zijn ernstige beschuldigingen die de eer en de goede naam van klagers betreffen.

Overeenkomstig artikel 20 van de code was het daarom aangegeven om hen voor de publicatie te contacteren en de kans te bieden om te reageren, wat niet gebeurd is.

Daarom is de klacht gegrond.

© Belga

Wrevel rond terugkeer Lisbeth Imbo

De terugkeer van **Lisbeth Imbo** bij de VRT is niet zonder slag of stoot verlopen. In het najaar gaat ze als freelancer het zondagse praatprogramma *De zevende dag* presenteren, samen met **Lieven Verstraete**. Maar velen bij de openbare omroep zijn niet vergeten hoe *De Morgen*, toen Lisbeth daar hoofdredacteur was, regelmatig voor de VRT heel kritische berichtgeving publiceerde. Ook haar goede band met ex-VRT-hoofdredacteur, huidig Kamervoorzitter en vurig

VRT-criticaster **Sigfried Bracke** (N-VA) wordt aangehaald.

De VRT-directie en hoofdredactie verdedigen de keuze voor Imbo. Ze is een rasinterviewster, wordt gezegd, en bovendien haakten vijf 'interne mensen' af voor de job, die nu eenmaal weekendwerk inhoudt. Dat Imbo zou worden binnengehaald om de verhouding met de N-VA te verbeteren, noemt VRT-woordvoerder **Bob Vermeir** 'te gek voor woorden'.

Uitnodiging

Muntpunt
Brussel

donderdag
20/09/18

Save
the date

Festival
voor de
Jonge
Journalist

Mediacademie zet jong journalistiek Vlaanderen in de verf via het Festival voor de Jonge Journalist. We heten alle studenten journalistiek van harte welkom!

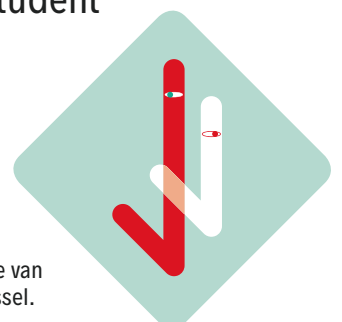
Line-up

- > **Workshops** Freelancing en Solliciteren bij mediabedrijven
- > **Socializen** met bekende gezichten en jonge starters uit de media en met minister van Media Sven Gatz
- > **Informatie en sollicitatiemogelijkheden** bij grote mediabedrijven met onder andere De Persgroep, Mediahuis, Roularta, VRT, Medialaan en Media21

Tijdens het Festival reiken we ook de **Prijs voor het Beste Journalistieke werk** uit aan een beloftevolle laatstejaarsstudent in vier categorieën.

Voor meer informatie en updates over het Festival van de Jonge Journalist, surf naar www.mediacademie.be

Het Festival is een organisatie van alle opleidingen journalistiek, Vlaamse Nieuwsmedia, The Ppress, UPP, Medianetwerk Plus en Media21 in samenwerking met Mediarte, VVJ en Raad voor de Journalistiek. De eerste editie van het Festival gaat door op donderdag 20 september 2018 vanaf 14u30 in Muntpunt Brussel, Muntplein 6, 1000 Brussel.

DE WISSEL

De Journalist gaat op bezoek bij gewezen collega's, die de journalistiek bewust vaarwel zegden. Wat dreef hen daartoe en hoe vergaat het hen? En hoe kijken zij vandaag naar ons vak?

ANKE FRANSEN (BRUSSELS AIRPORT) WIL VAKER POSITIEF NIEUWS BRENGEN

**'Het moet niet altijd
over stakingen of
verloren bagage gaan'**

© Koen Bauters

‘Ik ben bij de VRT gestopt in februari 2014. Ik had er een goeie negen jaar gewerkt, voor de diverse VRT-media-platformen, en je ziet vaak verhalen terugkeren. Ik voelde me op dat moment voor de keuze staan: voor de rest van mijn leven journalist blijven of voor iets anders gaan. Even was ik communicatiemedewerker bij Essenscia, de sectorvereniging voor chemie, farma en biotechnologie. Op 1 januari 2015 ben ik gestart als woordvoester van Brussels Airport.’

‘Bij de VRT kwam je in shift werken, van 9 tot 18 uur of van 5 tot 12 uur. Zo kon je er bijna zeker van zijn dat je om 18u30 of om 12u30 naar huis kon. Daarna nam iemand anders het over. Ik heb zeer zelden moeten overwerken. Bij Brussels Airport zijn de uren onbepaald. Ik kom hier ’s morgens binnen – dat kan al om 6 uur zijn – en ik weet niet vooraf wanneer ik naar huis ga. Ik klop hier veel meer uren dan als journaliste. Ondertussen heb ik ook twee kinderen en zijn mijn prioriteiten veranderd. Ik probeer erop te letten een goed evenwicht te bewaren tussen mijn job en privéleven. Gelukkig moet ik niet altijd fysiek aanwezig zijn en kan ik met mijn smartphone ook heel wat opvolgen.’

‘De sfeer bij de VRT was dynamisch, maar hier is ze dat ook. Er zijn veel plannen voor de toekomst en we brengen ook veel positieve verhalen, die jammer genoeg minder vaak worden opgepikt dan de negatieve. Ik bereid persbezoeken en persconferenties voor, waar heel veel bij komt kijken. Het is een heel gevarieerde job. Luchtvaart raakt ook aan heel veel aspecten: de veiligheid, de

passagiers, de cargo, onze horeca, maar ook de spottersplatformen bijvoorbeeld. De luchthaven is een klein dorp met 20.000 werknemers, waar elke dag van alles gebeurt.’

‘De dag van de aanslagen in Brussel was ik nog onderweg en kreeg ik enorm veel telefoontjes met vragen over een ontploffing op de luchthaven. Ze volgden elkaar in zo’n sneltempo op dat ik niet eens de kans kreeg om mijn mails te checken. Ik dacht nooit aan een aanslag — tot iemand het woord uitsprak. De hele dag ben ik toen gebeld door journalisten. Er was één rustig moment: toen het telefoonnetwerk het begaf. Dat viel samen met de aanslag in de metro. Op dat moment hebben we met het team kunnen samenzitten om ons te organiseren. Het was een heel zware periode, die ik nooit meer

DE PERIODE NA DE AANSLAGEN WAS HEEL ZWAAR, MAAR IK HEB TOEN BESEFT DAT DEZE JOB MIJ WEL LIGT

wil meemaken, en toch heb ik toen beseft dat deze job mij eigenlijk goed ligt. Wij zijn drie maanden niet uit de actualiteit geweest, het was de eerste keer dat er een aanslag van die omvang plaatsvond in ons land. Mogelijk zijn veel luchthavenmedewerkers nu ook angstiger geworden, maar zelf voel ik me niet zo. Kort nadien was er een aanslag in Zweden, met één Belgisch slachtoffer, een collega van een vriendin van mij. Daardoor besef ik dat het noodlot om het even waar en wanneer kan toeslaan. Angst heeft weinig zin.’

‘Na de aanslagen werden veel van onze medewerkers via sociale media gecontacteerd door journalisten om te getuigen. Wij hebben hen aangeraaden om niets op hun sociale media te

plaatsen en redacties hebben we gebeld om mee te delen dat die mensen niet wilden getuigen. Ik begrijp dat journalisten contacten en verhalen zoeken, maar het is niet omdat mensen iets posten dat ze daarmee ook in de krant willen komen. Wel ben ik tevreden als journalisten ook aandacht hebben voor positief nieuws. Wij hebben bijvoorbeeld een waterbekken met drie miljoen balletjes erin, om te verhinderen dat er vogels op af komen. Toen we daarvan een foto op Instagram postten, pikte VTM dat op en maakte er een reportage over. Het moet niet altijd over stakingen of vermiste bagage gaan.’

‘Op een doordeweekse dag krijg ik drie à vijf telefoontjes. Soms kan ik daar meteen op antwoorden, soms is wat zoekingswerk nodig en soms moet ik doorverwijzen. Een krant wou onlangs een infografiek maken en wilde weten hoe groot het verbruik is van rolletjes wc-papier, koffiebekers enzovoort. Behalve inspelen op vragen brengen we zelf ook nieuws. Over onze resultaten, een nieuw gebouw, onze spottersplatformen... We maken video’s en sociale mediaberichten, zowel voor bedrijven als voor passagiers.’

‘Ik ben zeer graag woordvoerder, maar sluit niet uit dat ik ooit opnieuw journalist word. Als journalist maak je elke dag je verhaal, misschien over een ander onderwerp, maar je vak verandert niet. Toch vind ik dat er voor journalisten nog een groot onontgonnen gebied is. Er is veel aandacht voor negatieve gebeurtenissen, maar tegelijk wordt er her en der volop geïnoveerd en geïnvesteerd. Als journalisten meer aandacht zouden hebben voor zo’n ontwikkelingen, komen we in een positieve spiraal terecht die ook jongeren kan stimuleren. Dat vergt natuurlijk meer inspanning dan het eventjes oppikken van een tweet en daar een bericht over maken.’

Opgetekend door Sandra Noben

ANKE FRANSEN

VROEGER

- › VRT tv, radio en online

NU

- › woordvoester van Brussels Airport

ONDER EMBARGO

Voor journalisten als **Jeroen Struys** en **Robin Broos** is het woord 'concullega' uitgevonden. Jeroen is filmjournalist bij *De Standaard*, Robin is dat bij *De Morgen*. Maar buiten de werkuren zijn ze gewoon dikke vrienden. Als zodanig ging het duo een tijdje geleden de dj-toer op, met een selectie van dansbare filmmuziek en filmische dansplaatjes. Nu kreeg hun pax media ook een verlengstuk op Klara.

Op die VRT-radiozender valt nog tot eind augustus elke zaterdagavond *The Original Soundtrack* te beluisteren, een programma over filmmuziek. De uitzendingen zijn telkens opgehangen aan een thema, van horrormovies over tranentrekkers tot films met robots. De hele reeks blijft overigens tot 31 december te herbeluisteren op de **Klara**-website en via de Klara-app.

Geen ongerustheid – of voor de meer rustelozen onder ons: geen paniek – omdat je van de **JAM** nog geen reprografierechten voor 2016 kreeg betaald. Technische verwickelingen met de software liggen aan de basis daarvan. De JAM riep de IT-leverancier tot de orde en stelt alles in het werk om de stortingen eind augustus of begin september rond te krijgen.

Barend Leyts (46), voormalig VTM-journalist en huidig woordvoerder van federaal premier Charles Michel (MR) beklagt zich zijn overstap van de journalistiek naar de politiek niet. In *Het Nieuwsblad*, aan de vooravond van de Nationale Feestdag: 'Als journalist dacht ik dat ik wist wat er gebeurde. Nu wéét ik wat er gebeurt.'

© Foto's Belga, PN

Barend steekt niet weg dat hij af en toe een journalist contacteert wanneer hij vindt dat een berichtgeving **onvoldoende in balans** is. 'Maar we zijn de Stasi niet. Ik vind dat het moet kunnen dat politici journalisten aanspreken op hun werk, zolang het maar respectvol gebeurt.'

Rudy Tollenaere is sinds 1 juli met pensioen. Hij begon in 1976 als losse medewerker bij *De Standaard* en ging drie jaar later in dienst bij *Het Nieuwsblad*. Daar was hij achtereenvolgens chef regionale berichtgeving, adjunct-hoofdredacteur, chef stadsredactie *De Gentenaar*, reporter cultuur en lifestyle, en de laatste tien jaar stadreporter voor *De Gentenaar*. Rudy blijft overigens nog wat freelancen voor *De Gentenaar*.

En bij *Gazet van Antwerpen* is **Paul Verbraeken** na bijna 38 jaar dienst uitgewuifd. Dat gebeurde met een verrassingsfeestje en een (interne) extra editie van de krant. Paul volgde 18 jaar de Wetstraat en was nadien bijna 20 jaar havenredacteur. Ook hij blijft nog actief als gepensioneerde.

Geen twee zonder drie. Nog een gelukkige gepensioneerde is **Johan De Ryck** van VRT-Radio. Johan begon zijn carrière als leraar en belandde in 1989 bij het VRT-radionieuws. In 1993 lag hij mee aan de basis van het volwaardige nachtnieuws op de openbare omroep. Vanaf 2007 presteerde Johan enkel nog nachtdiensten en leverde hij ook het binnenlandse persoverzicht.

Ellen Cleeren verlaat *De Tijd*. Midden oktober wordt ze communicatiemedewerker bij Fednot, de Federatie van het notariaat.

En **Tom Van Rompaey** zocht na elf jaar camerajournalistiek bij AVS Oost-Vlaamse Televisie andere oorden op. Hij is nu communicatiemanager bij de stad Veurne.

VTM-journalist **Thomas Van Hemeledonck** heeft zich in de echt gebonden met Erika Colpin, voormalig parketwoordvoerster en nu rechter in Mechelen. 'Koppelbaas' van dienst, als we *TV Familie* mogen geloven, was **Jeroen Wils**, voormalig journalist van VTM.

Roger Kesteloot, grote baas van De Lijn en in een vroeger leven nog hoofdredacteur van *De Morgen*, heeft geen al te beste beurt gemaakt met een open brief die hij op 30 juni in de kranten liet verschijnen. Daarin heette het dat De Lijn de speelbal was geworden van misplaatste politieke spelletjes.

De publicatie kostte de vervoersmaatschappij 53.000 euro, en dat leverde Roger dan weer felle politieke kritiek op. Waarop hij zich verweerde met de stelling dat 'dit de enige wijze was om iets integraal te laten verschijnen op de manier die wij willen'.

Rudi Vranckx (VRT) heeft de Nederlandse Carnegie Wateler Vredesprijs 2018 gekregen voor de 'buitengewone moed en toewijding' bij zijn werk als oorlogsverslaggever. Dat heeft ook met te maken met zijn inzamelingsproject van muziekinstrumenten voor een school in Mosul, Irak.

Gewezen *De Standaard*-journaliste **Mia Doornaert** (72 intussen) is door de N-VA voorgedragen als nieuwe voorzitter van het Vlaams Fonds voor de Letteren. Sommigen vrezen daarbij haar uitgesproken conservatieve en zelfs islamhatende profiel, anderen wijzen erop dat bij de aanduiding van Doornaert de decretaal bepaalde benoemingsregels niet zijn gevolgd.

Halfweg juli bracht **Bo Van Spilbeeck** voor VTM live verslag uit vanuit Barcelona. Zes maanden eerder deed ze dat nog als man.

Bij de VRT zoekt **Marc Peirs** andere oorden op. Na 26 jaar dienst op de redactie gaat hij zich in Polen vestigen. Van daaruit zal hij wel nog als correspondent blijven meewerken.

Het tijdelijke voor het eeuwige gewisseld heeft **Raf Sauviller** (62). Hij schreef voor *Humo*, *P-magazine*, *Mao-magazine* en *Deng*, en publiceerde ook diverse boeken. Als onderzoeksjournalist moest Raf meer dan eens tegen forse tegenkrachten opboksen, maar daar kwam hij doorgaans zonder kleerscheuren doorheen.

Ook overleden: **Marina Toptygina** (62), een Russische journaliste die als perfect Nederlandstalige ook in onze contreien bekendheid verwierf. Toen de Sovjet-Unie in 1987

aan zijn 'glasnost' begon, was ze herhaaldelijk op de VRT-zenders te horen en te zien. Behalve haar werk voor Russische omroepen had ze in de jaren '90 ook nog een programma op de Nederlandse VARA-radio.

Wie alles, maar dan ook alles wil vernemen over de geschiedenis van de pers in de bij Antwerpen aanschuikende gemeente Berchem, leze de laatste publicatie van **Aad van Maanen**. *Geschiedenis van de Berchemse pers van 1877 tot heden* is door Aad uitgegeven in eigen beheer, contacteer aadvanmaanen@telenet.be voor een exemplaar.

De onafhankelijke Antwerpse cultuursite **Concertnews.be** blaast in september 10 kaarsjes uit. De site werd in 2008 door **Bert Hertogs** ontwikkeld als een medium met nieuws over concerten, musical, opera, ballet, muziektheater en later ook film. In 2015 werd overgeschakeld naar een mobielvriendelijke website, die ook op social media steeds beter scoort.

Vorig jaar – een cultureel *grandcru*jaar met optredens van Coldplay en U2 – haalde *Concertnews.be* 1.543.980 unieke lezers en tekende daarmee een forse groei van 63% op in vergelijking met 2016. Twitter.com/concertnieuws telt ondertussen ruim 25.000 volgers en facebook.com/concertnieuws ruim 15.000.

Albrecht Wauters (51), voormalig nieuwsanker bij de Antwerpse regiozender ATV en momenteel presenterator bij Radio 2, heeft in *De Morgen* getuigd over zijn obsessief-compulsieve stoornis (OCS) en hoe moeilijk daarmee te leven valt. Zo mijdt hij systematisch en angstvallig het cijfer zes, of droeg hij tijdens het WK Voetbal per se een bepaald truitje in de overtuiging dat dit de Rode Duivels een zege zou opleveren.

Albrecht hoopt dat hij met zijn coming out andere mensen helpt. 'OCS-patiënten weten perfect dat hun obsessieve gedachten irrationeel zijn', aldus klinisch psychologe **Marieke Impens** in *DM*. 'Maar die gedachten overvallen hen en veroorzaken zoveel spanningen dat men ze toch stelt. Net daarom schamen OCS-patiënten zich ook zo voor hun dwangstoornis.' Naar schatting 2 procent van de bevolking zou met de aandoening te kampen hebben.

Het WK voetbal ligt achter ons, maar de volgende vaststellingen en vingerwijzingen van voetbalverslaggevers voor collega's brengen we toch nog eens in herinnering. **Steven De Foer** in *De Standaard*: 'België was ronduit fantastisch op dit WK, maar het negativisme bij heel veel Belgische sportjournalisten was bij momenten onwaarschijnlijk. Cynisch als het niet goed is, minimaliserend als het wel goed is. Veel journalisten in dit land lijken zo bang om betrap te worden in een polonaise van enthousiasme, dat ze neigen naar het andere uiterste. De angst om subjectief te zijn, is zo groot dat ze hen opnieuw subjectief maakt. Om vooral niet chauvinistisch te zijn, worden ze masochistisch.'

En ex-voetbaljournaliste en schrijfster **Hilde Van Malderen** in dezelfde krant: 'Nu het WK gedaan is, blijft Imke Courtois als enige vrouwelijke analiste over in de tv-studio's. Zo blijft het idee overeind dat ze de

excuustruus is in sommige voetbalkringen, en blijft het mannenbastion gesloten. Terwijl er wel degelijk volwaardige vrouwelijke analisten te vinden zijn.'

De Brandweer van Brussel heeft een nieuwe woordvoerder: **Walter Derieuw** volgde op 1 juli Pierre 'Pierrot' Meys op. Contactgegevens: perstelefoon +32 490 52 37 87 of walter.derieuw@firebru.brussels.

Tot dusver staan er al zeker 67 BV's op 14 oktober op de kieslijsten voor de **gemeenteraadsverkiezingen**, zo zocht *VTM Nieuws* onlangs uit. 14 komen op voor Open Vld, 10 voor N-VA, 10 voor Groen, 7 voor CD&V, 6 voor sp.a en 4 voor PVDA. N-VA trekt opvallend veel journalisten en woordvoerders aan, terwijl muzikanten vaak voor Groen kiezen en acteurs en sportlui veeleer voor Open Vld.

De Persgroep neemt uitgeverij Cascade over van het Nederlandse mediabedrijf Audax. Dat betekent dat voortaan ook het weekblad *Primo*, het maandblad *Eos*, het wielermagazine *Bahamontes*, het motorblad *Motoren en Toerisme* en het damesmagazine *For Girls Only* tot de portefeuille van Christian Van Thillo behoren.

In Nederland hebben een freelance journalist en een fotojournalist een klacht ingediend tegen **De Persgroep** wegens de onbillijkheid van haar vergoedingen. Die klacht werd ingediend bij de Geschillencommissie Auteursrechtencontract, maar daar weigert De Persgroep nu te verschijnen.

De Nederlandse Vereniging van Journalisten (NVJ) vindt dat onbegrijpelijk. 'Die Geschillencommissie is door de wetgever opgericht om meer evenwicht te bereiken in de verhouding tussen grote mediabedrijven en auteurs', aldus NVJ-secretaris **Thomas Bruning**. 'Bovendien is De Persgroep nauw betrokken geweest bij de oprichting van de commissie.'

In de VS is het aantal journalisten verbonden aan **gedrukte nieuwsmedia** de voorbije tien jaar met bijna de helft verminderd. In 2008 ging het nog om 71.000 journalisten, eind 2007 om nog 39.000. Dat blijkt uit een studie van het Pew Research Center. Daartegenover staat wel een verdubbeling van het aantal journalisten die werken voor standalone nieuwssites.

De Britse openbare omroep **BBC** moet aan zanger **Cliff Richard** een schadevergoeding van 235.000 euro betalen wegens schending van diens privacy, en daarbovenop een klein miljoen euro voor de gerechtskosten die hij maakte. De BBC zond in 2014 live beelden uit van een huiszoeking bij Richard (77 intussen), en schakelde daarvoor zelfs een helikopter in. Het Britse popicoon werd op zeker ogenblik genoemd in een zaak van kindermisbruik, maar is daarvoor nooit vervolgd.

Het Turkse Hof van Cassatie heeft de spons geveegd over een veroordeling van **Erdem Gül**, redactiechef bij de regeringskritische krant *Cumhuriyet*. Gül werd in 2016 veroordeeld tot vijf jaar cel voor berichtgeving over Turkse wapenleveringen aan Syrische rebellen. Het Turkse hooggerechtshof oordeelde nu dat er onvoldoende bewijzen zijn voor die aanklacht.

BRUEIT ER IETS...

WEL IDEEËN MAAR GEEN GELD VOOR EEN VERNIEUWEND JOURNALISTIEK PROJECT?

Op 15 juni lanceerde Vlaams minister van Media Sven Gatz het **Vlaams Journalistiek Fonds (VJF)**. Dit nieuwe fonds heeft de taak om innovatie in de Vlaamse journalistiek te stimuleren via projectsubsidies. In het totaal is hiervoor 500.000 euro vrijgemaakt. Het VJF wordt gestuurd door Journalismfund.be, de VVJ en de Vlaamse Overheid.

Heb je zelf een vernieuwend idee met betrekking tot journalistiek, maar geen middelen om ermee aan de slag te gaan, hou dan de

website www.vlaamsjournalistiekfonds.be in de gaten. Heel binnenkort lees je daar alles over de stappen die nodig zijn om je idee in een subsidieerbaar project om te zetten. De doelgroepen zijn startende nieuwsmedia-bedrijven (start-ups) en kleine bestaande nieuwsmediabedrijven.

Ook individuele journalisten of middenveld-organisaties kunnen, in samenwerking met een nieuwsmediabedrijf, een projectvoorstel indienen.